

KKn 24. EDUSTAJAKOKOUKSEN ja KKn HALLINTONEUVOSTON

FÖYTÄKIRJAT V. 1980

KKn HALLINTONEUVOSTON PÖYTÄKIRJAIN ASIAREKISTERI

Kokous- aika	<u>Edustajakokous</u>	Sivu
21/4	Johtokunnan ehdotus KKn: ylimmän käyttämi- sestä vuodelta 1939	6
"	Hallintoneuvosto jätti edustajakokoukselle lausuntonsa johtokunnan vuosikertomukses- ta vuodelta 1939	8
"	V:n 1940 edustajakokouksen aika ja paikka..	6
"	V:n 1940 edustajakokouksen ohjelma	7
"	V:n 1940 edustajakokouksen kotimaiset kutsu- vieraat	7
"	V:n 1940 edustajakokouksen ulkomaiset kutsu- vieraat	7
"	Ehdotus KKn vuosimaksuksi v:ksi 1941	7
1/6	Edustajavaltakirjain tarkastus	27
"	Edustajakokouksen järjestelyä koskevia asi- oita	30
"	Liittotoimikuntien asettamat uudet hallinto- neuvoston jäsenet	29
28/9	Johtokunnan pöytäkirjat 22/5 - 29/9 1940 ..	38
"	V:n 1941 edustajakokouksen ohjelman käsittelyä	42
14/12	Alustus "Osuuskauppaliike ja sota-aika" käsit- tämään ottaa v:n 1941 edustajakokouksen ohjelmaan	72

	<u>Hallintoneuvosto</u>	
21/4	Selostus joulukuussa kirjeellisesti hoidetun hallintoneuvoston kokouksen päätöksistä	2
"	Tarkastetaan johtokunnan vuosikertomus v:lta 1939	3
"	Lausunto johtokunnan vuosikertomuksesta v:lta 1939	6
1/6	Liittotoimikuntien asettamat uudet hallinto- neuvoston jäsenet	21
28/9	Hallintoneuvoston virkailijain vaali	27

Kokous- aika	Johtokunta	Sivu
21/4	Johtokunnan pöytäkirjat 4/10-39 - 8/4-40	1
"	Tarkastetaan johtokunnan vuosikertomus vuodelta 1939	3
1/6	Johtokunnan pöytäkirjat 13/4 - 15/5-40 ..	29
14/12	Johtokunnan pöytäkirjat 26/9 - 27/11-40 ..	61
"	Johtokunnan jäsenten palkkio v.1941	61
"	Johtokunnan jäsenten vaali	62

Osuuskauppaliitot

21/4	Ehdotus Karjalan osuuskauppaliiton toiminnan uudelleen järjestämisestä	8
14/12	V:n 1941 liittokokousten aika ja paikka ...	62

KKn talous

21/4	Selostusta KKn toiminnasta	3
"	Käsitellään KKn tilinpäätös v:lta 1939	3
"	Johtokunnan ehdotus KKn ylijäämän käyttämisestä vuodelta 1939	6
"	Ehdotus KKn vuosismaksuiksi vuodeksi 1941 ...	7
1/6	Kuluttajain Lehden tilausmaksu v:ksi 1941..	31
"	Konsumentbladetin tilausmaksu v:ksi 1941..	31
"	Palstan ostaminen osuuskauppakoulua varten	33
28/9	Osuusliikkeen ja Työtoverin tilaushinnat v:ksi 1941	41
14/12	KKn asunto-osaston perustaminen ja järjestäminen	63
"	Palkka-asioita	64
"	Kuluttajain Lehden tilaushinta v. 1941	66
"	Konsumentbladetin tilaushinta v. 1941	66
"	KKn toimihenkilöiden matkapäivärahat	66
"	Ehdotus tulo- ja menoarviksi v:ksi 1941 hyväksyttiin	66

KKn toimialat

14/12	KKn asunto-osaston perustaminen ja järjestäminen	63
-------	--	----

Kokous- aika	NM-toiminta	Sivu
14/12	NM-keskustoimikunnan vaali	62

Henkilöasioita

21/4	KKn toimihenkilöitä koskevat sosiaaliset säännökset	9
1/6	Konttoripäälikkö A.Jokisen eläkkeen lykkäämistä koskeva kirjelmä	32
28/9	Jorma Jalava valitaan KKn tarkastajaksi ...	41
"	Hyväksytään KKn toimihenkilöitä koskevat sosiaaliset säännökset	42
"	Toini Paasivuorelle myönnettu oikeus kirjoittaa KKn toiminimi peruutetaan	43
"	Elna Kaustilalle myönnetään oikeus kirjoittaa KKn toiminimi	43

Suhde toisiin keskusjärjestöihin

21/4	Edustus OTKn vuosikokouksessa v.1940	8
"	Edustus KANSAN vuosikokouksessa v.1940	8
"	Edustus TUEN vuosikokouksessa v.1940	8
1/6	KKn edustajat Työväen sivistysliiton edustajistossa	21
28/9	KERU OY:n perustaminen	38

Suhde ulkomaisiin järjestöihin

21/4	Edustus ulkomaisissa kongresseissa v.1940..	7
------	---	---

KKn jäsenosuusliikkeet

21/4	Keskustellaan Osuusliike Keon hautausvakuutuksesta	1
"	Selostusta osuuskauppojen toiminnasta v.1939	3
"	Selvitys sodan ja rauhansopimuksen vaikutuksista edistysmielisiin osuusliikkeisiin	14
"	Selvitys sodan ja rauhansopimuksen vaikutuksista OTKn toimintaan	19

Kokous- aika		Sivu
21/4	Selvitys sodan ja rauhansopimuksen vaikutuksista KANSAN toimintaan	21
28/9	Selostusta osuuskauppojen toiminnasta ...	38
<u>Osuuskauppapoliittisia asioita</u>		
28/9	Hyväksytään suunnitelma yleishyödyllisen asuntorakennustoiminnan kehittämisestä	43
	Käsitellään kysymystä osuuskaupallisen maataloustuotekaupan kehittämisestä	49
	Käsitellään kysymystä yleishyödyllisen asuntotoiminnan kehittämisestä	57
14/12	Kirjelmä valtioneuvostolle hintatason kohomisen johdosta	67

Pöytäkirja KKn HALLINTONEUVOSTON
kokouksesta, joka pidettiin Helsingissä
KKn hallintoneuvoston huoneistossa huhti-
kuun 21. päivänä 1940.

Saapuvilla olivat: hallintoneuvos-
ton jäsenet Fr. Hautala, J. Heikkilä, O.
Heikkilä, Kalle Hyvärinen, Otto Karhi, A.
Kylmänen, Ahti Kärkkäinen, Hilma Laine,
A. Marttila, Rudolf Peltonen, M. Pukkila,
J. Reatikainen, J. Rosvall, Toivo Salmio,
A. Sihvonen, Väinö Sinisalo, Hugo Sälilä ja
Väinö Tanner; johtokunnan jäsenet Jalo
Aura, Julius Alanen, J. W. Keto, Helmer Leh-
ti, Paavo Raittinen, Juuso Suominen ja On-
ni Toivonen; sekä KKn toimihenkilöt Eino
Heinivaara, Jalmari Leasko ja Antero Rinne.

Puhetta johti hallintoneuvoston puheen-
johtaja ministeri Väinö Tanner ja pöytäkir-
jan laati allekirjoittanut hallintoneuvos-
ton sihteeri.

1. §.

Johtokunnan sihteeri luki 4/10-39 - 8/4-40 pi-
dettyjen johtokunnan kokousten pöytäkirjat.

Johtokunnan
pöytäkirja

Luettujen pöytäkirjain johdosta lausui K a r h i,
että sen jälkeen kuin jäsenen hautausvakuutussumma oli
päätetty alentaa 300 markkaan, Osuusliike Keko on tie-
doittanut jäsenkunnalleen, että sen jäsenet saavat edel-
leenkin hautausvakuutuksena 500 markkaa siten, että va-
kuutetulle KANSASTA tulevan 300 markan lisäksi osuuslii-
ke maksaa omista varoistaan 200 markkaa. Tällainen me-
nettely vaikuttaa haitallisesti toisten osuusliikkeiden
järjestelyihin, minkä vuoksi olisi syytä asiasta Osuus-

liike Keolle huomauttaa.

Keskustelu julistettiin päättyneeksi.

Luetut pöytäkirjat merkittiin kuulluiksi.

2. §.

Kirjeellisen hallinto- neuvoston kokouksen pöytäkirjat

Toimitusjohtaja A u r a selosti hallintoneuvoston jäsenille ne päätökset, jotka sisältyvät viime vuoden joulukuussa kirjeellisesti hoidetun hallintoneuvoston kokouksen pöytäkirjaan, lausuen:

Kun hallintoneuvoston tavanmukaista viime vuoden viimeistä kokousta ei lainkaan voitu pitää, johtokunta pyysi hallintoneuvoston jäseniltä kirjeellisesti lausunnon seuraavista ehdotuksista:

- 1) että johtokunnan kokoonpano v.1940 pidettäisiin samana kuin se oli v.1939;
- 2) että NM-keskustoimikunnan kokoonpano pidettäisiin v.1940 samana kuin se oli v.1939;
- 3) että johtokunnan jäsenten palkkio pidettäisiin v. 1940 samansuuruisena kuin se oli v.1939;
- 4) ettei vuodeksi 1940 tehdä tulo- ja menoarviota;
- 5) ettei liittokokouksia v.1940 pidetä ja että hallintoneuvosto antaisi liittotoimikunnille kehoituksen hoitaa tehtäviään siihen asti, kunnes liittokokoukset voivat kokoontua suorittamaan sääntöjen mukaisella tavalla liittotoimikuntien vaalit; sekä
- 6) että johtokunta saisi päättää, missä määrin maanpuolustustehtäviin kutsuttuja KK:n toimihenkilöitä on avustettava.

Näihin ehdotuksiin saapui 18 hallintoneuvoston jäseneltä myönteinen vastaus, jota vastoin 2 jäsentä jätti kysymyksiin vastaamatta. Mainitut ehdotukset saivat näin ollen hallintoneuvoston yksimielisen hyväksymisen.

Merkittiin, että hallintoneuvosto on saanut tiedon näistä päätöksistä.

3. §.

Toimitusjohtaja A u r a selosti KKn toimintaa viime vuoden ajalta lausuen seuraavaa: (Liite n:o 1).

Selostus merkittiin kuulluksi.

Selostusta
KKn
toiminnasta

4. §.

Neuvontaosaston hoitaja L a a k s o selosti edistysmielisten osuusliikkeiden toimintaa viime vuoden ajalta lausuen seuraavaa: (Liite n:o 2).

Selostus merkittiin kuulluksi.

Selostusta
ok:jen
toiminnasta

5. §.

Hallintoneuvoston jäsenille oli etukäteen jaettu johtokunnan valmistuttama kertomus KKn toiminnasta vuodelta 1939.

Johtokunnan
vuosikertomus
v:ltä 1939

Hallintoneuvosto päätti yksimielisesti jättää vuosikertomuksen esitetysään muodossa KKn edustajakokouksen käsiteltäväksi.

6. §.

Toimitusjohtaja A u r a esitteli hallintoneuvostolle KKn tilinpäätöksen vuodelta 1939 (Liite n:o 3) lausuen:

KKn
tilinpäätös
v:ltä 1939

Tilinpäätöksen käsittelyn perusteeksi lienee tarpeellista esittää KKn viime vuoden liiketoiminnasta seuraavia yksityiskohtaisia tietoja:

Liikevaihto, johon koko liiketoiminta perustuu, oli 32 milj. mk, ollen 8 milj.mk suurempi kuin edellisenä vuonna. Liikevaihto jakautui eri liikelaitosten kesken seuraavasti:

4.

Myyntiosasto	12.9	milj.mk,	lisäys	8 %
Pussitehdas	5.2	"	"	7 "
Tarkkailuvälinetehdas	1.9	"	"	10 "
Kirjapaino	3.8	"	"	4 "
Kalustotehdas	2.5	"	"	85 "
Kustannustoiminta ...	4.5	"	"	9 "

Näiden määrrien lisäksi tulee vielä rakennusosaston urakointi, joka nousi 27 milj. markkaan ja lisäsi 16 %. Kun tämä määrä lisätään muuhun liiketoimintaan, teki liikevaihto 59 milj mk ja oli 13 % suurempi kuin edellisenä vuonna.

Liiketoiminnan ja pääoman tuottama nettovoitto oli 4.1 milj.mk, ja oli 1.1 milj.mk pienempi kuin edellisenä vuonna. Vähennys johtui siitä, että poistojen määrää lisättiin 1.5 milj.markalla. Ilman tätä olisi nettotulos ollut 400.000 mk suurempi kuin edellisenä vuonna.

Poistoista tuli tavaravarastojen osalle 1.148.000 mk ja loppu jäi kalustojen osalle. Näin suuri varastopoistolisäys tehtiin ainkin tarkoituksessa, että tältäkin vuodelta, joka näyttää muodostuvan taloudellisten tulosten puolesta huonoksi, voitaisiin tehdä voitollinen tilinpäätös. Poistojen jälkeen tuottivat eri liikelaitokset ja osastot nettoylityksensä seuraavasti:

Myyntiosasto	1.164.000:-
Kirjapaino	434.000:-
Pussitehdas	917.000:-
Sitommo	313.000:-
Tarkkailuvälinetehdas	159.000:-
Metallitehdas	121.000:-
Rakennusosasto	120.000:-
Kuluttajain Lehti	35.000:-
Osuusliike	46.000:-
Työtoveri	58.000:-
Kirjain kustannus	51.000:-
Pääoman korko ja kassa-alennukset	717.000:-

Nämä erät tekevät yhteensä edellämainitun 4.1 milj. mk. Tästä käytettiin vuoden varrella neuvonta- ja valistustyöhön 2.4 milj.mk, joten nettovoitoksi jäi tilinpäätöksessä näkyvä 1.6 milj.mk.

Eri liikelaitosten voittoihin ovat poistot vaikuttaneet niin paljon, etteivät ne tilinpäätöksessä esiinny

5

edellisiin vuosiin verrannollisina. Etenkin rakennus-
osaston voittoa jouduttiin lisäämään kalustopajan voi-
tolla, koska keskenenerhiisten rakennusten loppuunsaatta-
miseksi oli varattava sodan vuoksi huomattavasti varo-
ja. Jos poistojen vaikutus otetaan huomioon, tuottivat
eri liikelaitokset tavanmukaiset suhteelliset tulokset.

Vielä on kiinnitettävä huomiota siihen, että KKn
tileillä esiintyy nyt pitkään ajan kuluttua jälleen
1.173.000 mkn arvosta koneita. Tämä määrä muodostuu
pääasiassa kalustopajan painevalukoneesta ja kromioimis-
laitoksesta sekä tarkkailuvälinetehtaan 3-värirotatio-
koneesta, jolla stanssataan ja painetaan kartonkeja.
Nämä koneet yritettiin ostaa kyllä kahtena eri vuotena,
jolloin ne olisi voitu poistaa saapumisvuosina. Ne tu-
livat sodan vaikutuksesta kuitenkin kaikki viime vuonna.
Jos ne olisi tällöin poistettu, olisi poistoista joudut-
tu maksamaan veroa. Näin ollen oli edullisempaa jakaa
poisto useamman vuoden osalle.

KKn menot olivat hiukan pienemmät kuin edellisenä
vuonna. Ne tekivät 4.410.000 mk, kun ne edellisenä vuon-
na tekivät 4.490.000 mk. Vähennys johtui siitä, että
osuuksikauppakoulun ja kirjeopiston toiminta jouduttiin
keskeyttämään heti sodan alettua.

Veroihin, jotka on merkitty yleiskulujen tilille,
meni 539.000 mk ja tämä määrä oli 142.000 mk suurempi
kuin edellisenä vuonna.

Tilintarkastuksen suhteen on erikoisesti mainitta-
va, ettei tarkastukseen ottanut osaa kuin kaksi tarkas-
tajaa, vaikka edustajakokous oli valinnut kolme tarkas-
tajaa. Tämä johtui siitä, ettei vakinainen tilintarkas-
taja J.O.Rauhala voinut saapua tarkastusta toimittamaan
ja että tieto tästä saatiin niin myöhään, ettei varati-
lintarkastajaa enää ennätetty hankkia. Varatilintarkas-
taja Ville Ranta kutsuttiin kyllä tilaisuuteen sähkösa-

malla, mutta häneltä tuli kielteinen vastaus tarkastuspäivän edellisenä iltana eikä toista varatilintarkastajaa näin ollen ennätetty enää kutsua. Kun KKn sääntöjen mukaan riittäisi kuitenkin kaksi tarkastajaa, voittaneen tilit juridisesti katsoa tulleen asianmukaisesti tarkastetuiksi.

Johtokunta jätti KKn tilit tämän selostuksen ja tilintarkastajain lausunnon perusteella hallintoneuvoston käsiteltäväksi.

Tämän jälkeen puheenjohtaja luki hallintoneuvostolle jätetyt seuraavat tilintarkastuslausunnot: (Liitteet n:o 4, 5).

Hallintoneuvosto päätti yksimielisesti jättää KKn tilinpäätöksen vuodelta 1939 esitetyssä muodossa KKn edustajakokouksen käsiteltäväksi.

7. §.

Ehdotus
ylijärjestyksen
käyttämiseksi

Hallintoneuvosto päätti yksimielisesti yhtyä johtokunnan ehdotukseen vuoden 1939 ylijärjestyksen käyttämisestä (Liite n:o 6).

8. §.

Hallinto-
neuvoston
lausunto

Tutustuttuaan KKn johtokunnan valmistuttamaan vuosikertomukseen vuodelta 1939 ja saatuaan tiedon tilintarkastajain lausunnosta hallintoneuvosto päätti yksimielisesti niiden johdosta antaa edustajakokoukselle seuraavan lausunnon: (Liite n:o 6).

9. §.

V:n 1940
edustaja-

Hallintoneuvosto päätti yksimielisesti hyväksyä

johtokunnan ehdotuksen, että vuoden 1940 edustajakokous pidetään Helsingissä, Työväentalon juhlasalissa, tulevan kesäkuun 2.päivänä, alkaen klo 10.

kokouksen
alka ja
paikka

10. §.

Hallintoneuvosto päätti yksimielisesti hyväksyä johtokunnan ehdotuksen vuoden 1940 edustajakokouksen ohjelmaksi, joka ehdotus oli seuraavan sisällöksinen (Liite n:o 7).

V:n 1940
edustaja-
kokouksen
ohjelma

11. §.

Yhtyen johtokunnan ehdotukseen hallintoneuvosto päätti yksimielisesti, että vuoden 1940 edustajakokoukseen kutsutaan vieraiksi seuraavat järjestöt ja laitokset:

Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliitto,
Työväen Sivistysliitto,
Pienviljelijäin Liitto,
Helsingin kaupunginhallitus,
Sosiaaliministeri,
Kauppa- ja teollisuusministeri.

V:n 1940
edustaja-
kokouksen
kutsutut
kutsuvieraat

12. §.

Hallintoneuvosto päätti yksimielisesti, että tämän vuoden edustajakokoukseen ei ulkomaisia veljesjärjestöjä kutsuta vieraiksi.

Edustaja-
kokouksen
ulkomaiset
kutsu-
vieraat

13. §.

Hallintoneuvosto päätti yksimielisesti, että KK ei tämän vuoden aikana lähetä edustajia ulkomaisiin veljesjärjestöjen kongresseihin.

Edustus
ulkomaisten
kongressien
sa v. 1940

14. §.

Hallintoneuvosto päätti yksimielisesti jättää edus-

KK:n vuosi-

maksu
v:ksi 1941

tajakokoukselle seuraavan KKn vuosimaksua v.1941 koskevan ehdotuksen (Liite n:o 7).

15. §.

KKn edustus
OTKn vuosikokouksessa

KKn edustajaksi OTKn vuosikokoukseen v.1940 valittiin yksimielisesti J.W. Keto ja varalle A.Marttila.

16. §.

KKn edustus
KANSAN
vuosikokouksessa

KKn edustajaksi HENKI- ja PALO-KANSAN vuoden 1940 vuosikokoukseen valittiin yksimielisesti Jalo Aura ja varalle Ahti Kärkkäinen.

17. §.

KKn edustus
TUEN vuosikokouksessa

KKn edustajaksi ELÄKELAITOS TUEN vuoden 1940 vuosikokoukseen valittiin yksimielisesti Helmer Lehti ja varalle Antero Rinne.

18. §.

Karjalan
OK-liiton
koskevia
asioita

KKn sihteeri Toivonen esitteli hallintoneuvostolle eräitä Karjalan Osuuskauppaliittoa koskevia asioita lausuen: (Liite n:o 8).

Esityksen johdosta syntyi keskustelua.

R a a t i k a i n e n tiedusteli, olisiko Karjalan Osuuskauppaliiton alueelta valittujen hallintoneuvoston jäsenten jätettävä paikkansa edustajakokouksen täytettäväksi, jotta liittoon jäsenien osuusliikkeiden edustajille jäisi tilaisuus järjestää Karjalan Osuuskauppaliiton edustus KKn hallintoneuvostossa uudelleen.

Toimitusjohtaja A u r a lausui KKn johtokunnan tulleen tätä kysymystä käsitellessään siihen tulokseen,

9

että kun tämän vuoden aikana ei ole voitu pitää liittokokouksia, hallintoelimet olisi yleensä pyrittävä py-
syttämään entisessä kokoonpanossaan. Karjalan Osuus-
kauppaliiton alueelta valittujen KKn hallintoneuvoston
jäsenten ei sen vuoksi pitäisi nyt jättää paikkaansa.

K e t o oli sitä mieltä, että valittujen hallin-
toneuvoston jäsenten tulee käyttää saamansa valtuudet
loppuun saakka.

Keskustelu julistettiin päättyneeksi.

Hallintoneuvosto päätti yksimielisesti yhtyä Kar-
jalan Osuuskauppaliiton järjestelyjä koskeviin ehdotuk-
siin.

19. §.

Hallintoneuvoston jäsenille oli etukäteen jaettu
ehdotus KKn toimihenkilöitä koskeviksi sosiaalisiksi
säännöiksi. (Liite n:o 9)

KKn toimi-
henkilöitä
koskevat
sosiaaliset
säännöt

Kun hallintoneuvoston jäsenille ei ollut jäänyt
riittävästi aikaa tutustua esitettyyn säännöskokemuksen,
hallintoneuvosto päätti jättää asian käsittelyn ensi-
syksyyn.

Vakaudet:

Bruni Lönn

Pöytäkirja tarkastettu ja hyväksytty.
Helsingissä 1 päivänä kesäkuuta 1940.

Matti Lamm

Seurajohtaja... R. J. V. V. V.

13

Pöytäkirja KKn ja OTKn HALLINTONEUVOSTOJEN yhteisestä kokouksesta, joka pidettiin Helsingissä, KKn hallintoneuvoston huoneistossa, huhtikuun 21.päivänä 1940.

Saapuvilla olivat: KKn ja OTKn hallintoneuvostoista Anttila, Cajander, Haapala, Hautala, J.Heikkilä, O.Heikkilä, Hyvärinen, Karhi, Koski, Kylmänen, Kärkkäinen, Laine, Manninen, Marttila, Muhonen, Niskanen, Nokelainen, Nurmi, Peltonen, Pukkila, Raatikainen, Railo, Ranta, Rintala, Rosvall, Salmio, A.Salonen, E.Salonen, Sihvonen, Sinisalo, Sipilä ja Tanner; KKn ja OTKn johtokunnista Alanen, Aura, Keto, Lehti, Pesonen, Raittinen, Suominen ja Toivonen; sekä KKn toimihenkilöt Heinivaara, Laakso ja Rinne.

Puhetta johti KKn hallintoneuvoston puheenjohtaja Väinö Tanner ja pöytäkirjan laati allekirjoittanut KKn hallintoneuvoston sihtööri.

1. §.

P u h e e n j o h t a j a avasi kokouksen huomauttaen, että sotatapausten johdosta hallintoneuvostot eivät ole voineet viime syksyn jälkeen kokoontua. Kun käyty sota aiheutti osuuskauppaliikkeellekin huomattavia menetyksiä, on pidetty tarpeellisena, että KKn ja OTKn hallintoneuvostojen jäsenet saavat nyt, kun hallintoneuvostojen on muutenkin täytyntä kokoontua, yhteisessä tilaisuudessa tietoja osuuskauppaliikettä koskevista menetyksistä. Siinä tarkoituksessa tämä kokous on kutsuttu koolle.

Kokouksen
avaus

14.

Selvitys
sodan ja
rauhanso-
pimuksen
vaikutuksista
edistys-
mielisiin
osuusliik-
keisiin

2. §.

Selvityksen niistä vaikutuksista, joita sodalla ja sen jälkeen tehdyllä rauhansopimuksella oli edistysmielisiin osuusliikkeisiin, esitti toimitusjohtaja A u r a lausuen:

Siinä rauhanteosaa, joka Suomen ja Venäjän Sosialisten Neuvostotasavaltojen Liiton välillä solmittiin maaliskuun 13. päivän vastaisena yönä, joutui Suomi luovuttamaan Venäjälle huomattavan maa-alueen. Karkeasti määriteltynä käsittääkään alue sen viivan itäpuolella olevan osan maastamme, joka saadaan vetämällä raja suoraan Virolahden edustalla sijaitsevasta Kinnaritsaaresta Enson asemalle, Matkaselän asemalle, Värtsilän kirkolle ja siitä edelleen Lahnajärvi-nimiselle paikalle itärajalla, Ilomantsin suuressa kunnassa. Eräiltä hyvin tärkeiltä osilta raja on vielä lopullisesti määriteltävä, mutta tapahtunee sekin jo lähiaikoina. Näin ollen ei vielä voida esittää edes likimääräisiä lukuja niiden taloudellisten menetysten suuruudesta, jotka rauha maallemme aiheuttaa. Samasta syystä johtuen ei voida myöskään määritellä osuuskauppaliikkeen karsimien vahinkojen suuruutta. Sitä vaikeuttaa varsinkin se, ettei esim. varmuudella tiedetä, tulevatko Enson Osuusliikkeen ja Värtsilässä toimineen Työväen ja Pienviljelijäin Osuusliikkeen arvokkaat keskustelupaikat tiheine lähiympäristön myymäläverkostoineen jatkamaan Suomen puolelle vai tullaanko nämä alueet lopullisesti liittämään Neuvostoliittoon. Esitettävissä laskelmissa on kuitenkin otettu huomioon pahin mahdollisuus ja ovat kummatkin mainitut alueet katsottu menetetyiksi. Ennenkuin kajoan ennakkotietoihin rauhanteon osuuskauppaliikkeellemme aiheuttamista vahingoista, mainitsen vielä, että maamme ja sen ohella osuuskauppaliike on joutunut luovuttamaan alueita myöskin Kuusamon ja Sallan

15
kunnista, ollen niidenkin merkitys melkoinen.

Ennen yksityiskohtaisempien tietojen esittämistä on kuitenkin syytä huomauttaa, että tällä hetkellä ei ole vielä aineistoa, jonka avulla voitaisiin esittää edes summittaisia tietoja niistä vaurioista, joita ilma-
hyökkäykset eri tahoilla maamme osuuskauppaliikkeel-
lemme aiheuttivat. Niiden selvittely onkin ehkä vähem-
män kiinnostavaa, koska sotavakuutukset tulevat toden-
näköisesti korvaamaan tappiot vähintään 80 %:iin saakka.
Sen sijaan on ainakin toistaiseksi kokonaan hämähän pei-
tossa, missä määrin Neuvostovenäjän alueelle jäänyt
omaisuus voidaan osuuskauppaliikkeelle tai muille yhty-
mille ja yksityisille korvata.

Luovutetulle alueelle jää kokonaan 9 osuusliiket-
tä ja osittain 6. Kokonaan menetettyjä ovat seuraavat
osuusliikkeet:

		Toimi- paikkoja
Ala-Vuoksen Osuusliike	il. Sakkolan Kiviniemessä	13
Keskisaaren "	rl. Koiviston Keskisaarella	4
Osuusliike Itä-Karjala	rl. Sortavalassa	33
"	Laatokka il. Lahdenpohjassa	7
Raja-Karjalan Osuusliike	rl. Hämeoskella	21
Saimaankanavan "	rl. Juustilassa	9
Viipurin Osuusliike	rl. Viipurissa	113

Lisäksi tulevat erikoisosuuskunnat Talikkalan Työ-
väen Sauna- ja Rakennusosuuskunta rl. sekä Viipurin Rau-
tatieläisten Osuusruokala il, jotka menettivät niin ikään
kaikki toimipaikkansa.

Suuremman tai pienemmän osan alueistaan menettivät
seuraavat osuusliikkeet:

Enson Osuusliike rl. Ensossa menetti keskustoimipaikkansa
ja yhtä lukuunottamatta kaikki muut toimipaikkansa
eli 94 % kaikista toimipaikoistaan.

Keski-Karjalan Osuusliike rl. Hiitolassa menetti keskus-
toimipaikkansa ja ainakin 25 muuta toimipaikkaansa
eli yli 80 % kaikista toimipaikoistaan.

Osuusliike Oma-Apu rl. Joensuussa menettäneen yhden toi-
mipaikan, joka vastaa 3 % koko määrästä.

Osuusliike Otso il. Kuusamossa menettäneen 2 toimipaikkaan-
sa eli 15.4 % koko määrästä.

Osuusliike Salla rl. Sallassa menetti keskuustoimipaikkansa ja 6 muuta toimipaikkaansa eli 50 % kaikista toimipaikoistaan.

Työväen ja Pienviljelijäin Osuusliike rl. Värtsilässä menetti keskuustoimipaikkansa ja 15 muuta toimipaikkaansa eli 51.6 % toimipaikoistaan.

Menetetettyjen toimipaikkojen luku nousee kaikkiaan 269 ja vastaa 10.2 % toimipaikkojen kokonaismäärästä. Myymälöiden osalla oli menetys 10.1 % ja kahvilain ja ravintolain osalla 10.7 %.

Tappion suuruutta selvittää osaltaan tieto menetetettyjen toimipaikkojen liikevaihdosta. Se oli viime vuonna 237 milj. markkaa ja vastaa 10.5 % saavutetusta kokonaismyynnistä. Laskelma siitä, kuinka tämä määrä eri toimialojen kesken jakaantuu, ei vielä ole valmiina.

Tuotannollinen toiminta luovutusalueen osuusliikkeissä oli myöskin huomattava. Kysymykseskolevasta 15 osuusliikkeestä harjoitti tuotannollista toimintaa 9 ja ovat tuotantolaitosten menetykset seuraavat:

8 leipomoa
4 vesitehdasta,
1 panimo,
1 kattotiilitehdas,
4 saunas,
1 jalkinekorjaamo,
1 halkosaha ja
<u>1 maatila</u>

eli yht. 21 tuotantolaitosta, jotka vastaavat 12.1 % osuuskauppaliikkeemme tuotantolaitosten lukumäärästä. Tuotannon arvo oli näissä laitoksissa 21.6 milj. mk ja vastasi vain 5.7 % osuuskauppaliikkeemme kokonaistuotannosta.

Kiinteistöjä menetettäneen kaikkiaan 231 ja on niiden kirjanpitoarvo 67.6 milj. mk. Lukumäärä vastaa 13.8 % kaikista kiinteistöistä ja kirjanpitoarvo 17.6 % kokonaismäärästä.

Näihin lukuihin eivät sisälly OTKn omistamat kiinteistöt ja niissä harjoitettu tuotanto.

17

Käsiteltäessä kiinteistömenetyksiä ei voida olla tuntematta katkeruutta muistellessa varsinkin eräitä viimeksi valmistuneita rakennustaiteellisesti ja teknillisesti erinomaisen onnistuneita ja taloudellisesti erittäin kannattaviksi osoittautuneita kiinteistöjä. Näistä mainittakoon ensiksikin Osuusliike Itä-Karjalan keskustoimitalo, joka sijaitsi kauniilla paikalla Laatokanlahden rannalla ja olisi yleensä puolustanut paikkaansa minkä kaupungin rakennusten ryhmässä tahansa. Se oli kaikin puolin onnistuneimpia rakennuksia, mitä osuuskauppaliikkeessämme on ehditty luoda. Sen jälkeen on menetetyistä liiketaloista mainittava Osuusliike Laatokan keskustoimitalo Lahdenpohjaassa ja Enson Osuusliikkeen keskustoimitalo Ensoassa. Nämäkin olivat paikkakuntiansa edustavimpia rakennuksia. Samaa on sanottava edellämainituista OTKn kiinteistöistä, jotka joka suhteessa olivat aloiltaan viimeisimpiä saavutuksia niin hyvin rakennustensa kuin koneistuksensakin puolesta.

Kaikkien selostettujen menetysten takana on osuuskauppaliikkeessä suuri jäsenistö, jonka toimesta ja jota varten kaikki on vähin erin vuosien kuluessa hankittu. Laaditun laskelman mukaan asui menetetyllä alueella jäseniä kaikkiaan 32.500. Tämäkin määrä vastaa likipitkin 10 %, tarkemmin sanoen 10.1 % osuuskauppaliikkeemme koko jäsenmäärästä. Havaitaankin siis, että kärsityt vauriot edustavat keskimäärin runsasta 10 % osuuskauppaliikkeemme kokonaisuudesta. Jäsenmäärähän ei tosin ole kokonaan menetetty, koska väestö on siirtynyt nähtävästi sataprosenttisesti Suomen puolelle, mutta vienee aikansa, ennen kuin se ehtii uudelleen osuuskauppallisesti järjestäytyä.

Huomautin jo alussa, että osuuskauppaliikkeessä kärsittyjen vahinkojen suuruutta ei voida vielä läheskään lopullisesti määritellä. Ennenkuin tässä suhteessa päästään täyteen selvyyteen, on saatava luetteloiduksi

evakuoinneissa pelastetut tavaravarastot, arvopaperit, kalustot ja muu niihin verrattava omaisuus. Se vienee paljon aikaa, sillä lähimmisen rajoitetun evakuoimisajan vuoksi tavarat ovat siksi hajallaan, että niiden kokoonhaaliminenkin on aikaavievä ja vaivalloinen tehtävä. Nyt jo ollaan kuitenkin selvillä siitä, että ainakin 11 osuusliikkeen varojen ja velkojen välillä tulee loppuselvittelyn jälkeen olemaan epäsuhte, t.s. niiden velat tulevat olemaan varoja suuremmat, siitä huolimatta, että niiden rahastot ja osuuspääomät pidetään menetettyinä. Havaitaan siis 4 osuuskunnan tulevan omillaan toimeen, vaikka niiden kiinteä omaisuus jää kokonaan vieraan vallan puolelle. Olen haluton tässä yhteydessä esittämään lähempiä lukuja menetysten suuruudesta edellmainittujen lisäksi, varsinkin kun on olemassa sellainen tuntematon tekijä kuin valtion mahdolliset korvaukset. Jos nekin jätetään kokonaan pois laskuista, jouduttaisiin osuuskauppaliikkeen yhteisistä varoista menettämään n. 32-35 milj. markkaa, ja tämä tappio kohdistuisi lähinnä kaupalliseen keskusjärjestöön sekä vakuutuslaitoksiin. Mainittu määrä vastaa likipitkin keskusjärjestöjen yhden vuoden nettotulosta, joka tässä muodossa menetetttäisiin. Niiden lisäksi tulevat kuitenkin valitettavasti keskusjärjestöjen muut menetykset omista kiinteistöistä, osuusliikkeiden kiinteistöyhtiöistä sekä muista sijoituksista ja nekin nousevat suuriin summiin. Osuuskauppaliikkeemme on kuitenkin taloudellisesti vähintään yhtä vahva keskuksiemme menetyksen kuin talouselämämme kokonaisuudessaan. Niin raskaat kuin tappiot ovatkin, ne eivät uhkaa vähimmäiskokemamme määrässä liiketoimintaamme kokonaisuudessaan, joka nähtävästi tulee lyhyessä ajassa peittämään tämän katastrofin jäljet ja saavuttamaan ulkonaisesti viimeaikaisen laajuutensa.

19 7.

Edellä esitettyyn kaivattaneen sähkösäätäl-
tusten kohtaloa koskevaa selostusta. Vaikkeen asemaan
joutuneiden 11 osuusliikkeen sähkösäätelössä ja talle-
tustileillä oli sähkösäätelijain varoja kaikkiaan noin
30 milj. markkaa, joka summa jakautui noin 15.000 tal-
lettajan kesken. Kun nämä tallettajat ovat nähtävästi
kaikki niitä, jotka ovat joutuneet jättämään kotinsa
ja omaisuutensa luovutusalueille, on osuusliikkeisiin
talletetuilla varoilla heille nyt ensiluokkaisen tärkeä
merkitys. Siksi pääkeskusjärjestöt ovatkin kehoittaneet
asianomaisia osuusliikkeitä maksamaan tallettajille
1.000 markkaa kuukaudessa vastakirjaa kohden, siitä
huolimatta, että näiden liikkeiden on toistaiseksi kes-
keytettävä muiden maksujensa suoritus. Tämä myönnytys
on tapahtunut OTKn vapaaehtoisella vastuulla ja sen
tarkoituksena on helpottaa tallettajain vaikeata asemaa.

Vaikka edellä esitetty selonteko sodan johdosta
kärsityistä osuuskauppaliikkeenme tappioista ei suinkaan
ole täydellinen, puhumattakaan siitä, että se olisi lo-
pullinen, johtokunta on halunnut sen jo tässä vaiheessa
esittää, koska edellytettiin hallintoneuvoston jäsenen
olevan siitä kiinnostuneita. Toivoakseni nämä tiedot
ilmaisevat osapuolleen rauhan yhteydessä osuuskauppa-
liikkeenme perusjärjestöille koittuneet vahingot, vä-
häisenä osana suuresta kansallisesta menetyksestämme.

3. 4.

Selvitykseen niistä vaikutuksista, joita sodalla
ja sen jälkeen tehdyllä rauhansopimuksella oli OTKn
toimintaan ja talouteen, esitti toimitusjohtaja A l a -
n e n lausuen:

Ne menetykset, jotka eteläisen Karjalan luovutta-

Selvitys
sodan ja
rauhanso-
pimuksen
vaikutuksista
OTKn
toimintaan

do.

misen johdosta kohtasivat OTKta, nousevat bruttoarvoltaan kaikkiaan 68.5 milj. markkaan. Siihen sisältyy useammanlaatuista omaisuutta:

1. Sijoituksia, joista arvonsa tai arvoaan ovat menettäneet OTKn omistamat Kuitu Oyn, Kiinteistö OY Puistonpään, Laatokan Kiinteistö Oyn, Petsamon Kiinteistö Oyn, Sortavalan Kiinteistö Oyn ja Sähkö Oy. Alkunosakkeet, yhteensä arvoltaan 5.173.000 mk.
2. Kiinteistöjä, joista luovutetulle alueelle jäivät OTKn konttori- ja varastorakennus Viipurissa, OTKn lihanjalostustehtaan Viipurissa ja OTKn omistama mylly Jääskeessä. Niiden yhteinen arvo oli 12.560.000 markkaa.
3. Kalustoja, joita jäi kaikkiin edellälueteltuihin kiinteistöihin. Niiden rahallinen arvo ei kuitenkaan ole selvillä, kun menetettyjä kalustoja ei ole vielä voitu inventoida.
4. Koneistoja, joita oli Jääsken myllyssä ja Viipurin lihanjalostustehtaassa. Niiden rahallinen arvo oli yhteensä 2.100.000 mk.
5. Apuhytintöiden omistamia kiinteistöjä, joihin kuuluvat Ala-Vuoksen Osuusliikkeen, Osuusliike Laatokan, Taka-Lapin Osuusliikkeen ja Osuusliike Itä-Karjalan hallussa olevia rakennuksia. Niiden yhteinen rahallinen arvo oli 19.060.000 mk.
6. Luottotapit, jotka OTK joutuu kääsimään, voidaan tällä hetkellä arvioida 12.950.000 markaksi.
7. Säästökassatalletuksia. OTKn hallintoneuvosto on päättänyt, että OTK vastaa kaikista luovutetulle alueelle jääneiden osuusliikkeiden säästökassoihin jätetyistä talletuksista. Avustus, joka toimintansa lakkauttaneille osuusliikkeille tällä tavalla tulleen antamaan, voidaan tällä hetkellä arvioida 14.516.000 markaksi.

- 21
8. Pommituksessa tuhoutuneita varastoja. Turun pommituksessa tuhoutui OTKn omistamia varastoja 2 milj. markan avosta.
9. Sodan aiheuttamiksi vahingoiksi voidaan edellä lueteltujen lisäksi katsoa pakollisen irtaimistovakuutuksen ja pakollisen kiinteistövuokutuksen maksut, jotka OTKn osalta tekevät yhteensä n. 7 milj. mk.

Edellä esitetyt arvioluvut voivat vielä huomattavasti muuttua. Jo nyt on saatu osa Jääsken myllyn koneistoja takaisin. Se vähentää niiden osalta arvioitus tappiota. Jos siitä kiinteästä omaisuudesta, joka jäi luovutetulle alueelle, voidaan saada yhteisistä varoista korvausta, vähenee OTKn tappio vastaavasti. Samalla tavalla vähenee OTKn tappio, jos menetettyjä sähkötölkassatalletuksia tullaan yhteisistä varoista korvaamaan.

Kun kysytään, mitä mahdollisuuksia OTKlla on kestää näin syntyneet vahingot, niin vastaus on, että jos mahdolliset korvaukset vähentäisivät OTKn tappion esim. puoleen vahinkojen bruttoarvosta, niin OTK voisi vanhoilla varuksillaan peittää vahingot yhdessä vuodessa. Jos taas vahinkoja ei tulla korvaamaan, OTKn talous kyllä hyvin kestää ne siinäkin tapauksessa, vaikka ne tietenkin tulevat OTKn taloudessa raskaasti tuntumaan.

4. §.

Selostuksen niistä vaikutuksista, joita käydylle sodalla ja sen jälkeen solmitulla rauhansopimuksella oli Kansan toimintaan, esitti toimitusjohtaja R a i t t i - n e n lausuen:

Kansa-yhtiöiden hankinta alkoi heikentyä jo syyskuussa, jolloin reservejä alettiin kutsua palvelukseen.

Selostus
sodan ja
rauhan-
sopimuksen
vaikutuksista
KANSAN
toimintaan

Hankinnan heikentyminen aiheutui sekä siitä, että yleisö tuli poliittisten olojen epävakaisuuden tähden pidättyväksi, kuin myöskin siitä, että Kansan asiamiehistä n. 1/10 kutsuttiin sotapalvelukseen. Kansan toimintaa raskitti myös se, että vakuutusmaksujen kanto heikentyi, mistä taas seurauksena oli huomattava vakuutusten rauenneisuuden lisääntyminen. Kun vakuutuksia v.1938 raukesi 33.1 milj. mk:n arvosta, raukesi niitä v.1939 55.9 milj. mk:n arvosta. Olosuhteet paranivat kuitenkin jonkin verran, kun Suomen ja Venäjän välinen sota puhkesi. Silloin ihmiset heräivät. Rauenneita henkivakuutuksia alettiin saattaa täysivoimaisiksi. Tästä johtuikin, että henkivakuutuskannan lisäys viime vuonna oli 41.7 milj.mk. PALO-KANSAN vakuutuskannan lisäys viime vuoden aikana oli 500 milj.mk, mutta toiselta puolen Palo-Kansa menetti vakuutuskannastaan luovutetulla alueella 320 milj. mk. Tapaturmavakuutusosasto taas menetti alueluovutusten johdosta vakuutuskannastaan 10 %. Sota aiheutti Kansalle paitsi edellä selostettuja myös muita vahinkoja. Henki-Kansalle on jo ilmoitettu sotakuolemantapauksia yhteensä 1108, joista vakuutussummina on maksettava noin 9 milj.mk. Kaikkia sotakuolemantapauksia ei vielä ole ilmoitettu ja tulee niitä olemaan luultavasti noin 1600 à 1700, joista joudutaan vakuutusmaksuina suorittamaan 15 à 16 milj. mk. Nämmä vahingot tulevat korvatuiksi osaksi sillä sotalisämaksulla, joka henkivakuutetuilta kannetaan, ja osaksi Kansan omilla rahastoilla.

Lisäksi sota aiheutti Kansalle joukon luottotappioita. Sillä alueella, jonka Suomi rauhanteossa joutui luovuttamaan, Henki-Kansalla oli kiinnityslainasaatavia 19.4 milj. mk, Palo-Kansalla 10.8 milj.mk ja Tuella 3.8 milj.mk eli yhteensä 34 milj.mk. Tähän summaan on kuitenkin luettu 9 milj. mk:n arvosta Rouhialan osakkeita, joista tullaan saamaan täysi korvaus. Henki- ja Palo-

23 7.

Kansan sekä Tuen yhteiseksi luottovahingoksi jää siis noin 25 milj. mk, mikäli menetyksistä ei saada korvauksia. Ilmeistä kuitenkin on, että suurin osa tästä 25 milj. mk:sta tullaan korvauksina saamaan. Saamistaan luottotappioista Henki- ja Palo-Kansa sekä Tuki ovat jo valmistuneissa tilinpäätöksissään voineet poistaa yhteensä 12.1 milj. mk eli noin puolet koko tappion määrät. Näitä poistoja tehtäessä ei ole tarvinnut käyttää vanhoja varauksia, mutta sitä vastoin ne ovat nielleet koko viime vuoden voiton. Jos tulos Kansan ja Tuen toiminnasta tältä vuodelta on yhtä hyvä kuin viime vuodeltakin, saadut tappiot voidaan korvata kahden vuoden kuluessa. Toisaalta on kuitenkin huomattava, että verot seuraavina vuosina tulevat olemaan poikkeuksellisen raskaat.

5. §.

Esitettyjen selvostusten johdosta syntyi keskustelua:

Keskustelu
selvostusten
johdosta

T a n n e r lausui, ettei ole syytä uskoa menetetyistä omaisuuksista voitavan saada kovinkaan huomattavia korvauksia. Vahinkojen suuruudesta ei vielä ole tietoa, mutta jos otaksutaan, että Suomi menetti kansallisuusomaisuudestaan noin 10 %, niin vahinkojen suuruus tulee olemaan noin 15 à 20 miljardia mk, koska kansallisuusomaisuutemme määrä arvioidaan lähes 200 miljardiksi mk:ksi. Jos menetetyt omaisuudet aloitetaan korvata, korvauksummat on otettava niiltä, joille omaisuutta on jäänyt. Eräissä tapauksissa korvauksien ottaminen on helppoa. Maata voidaan jakaa ja antaa niille, jotka ovat maata menettäneet. Paljon vaikeampaa sitävastoin on korvata muita menetyksiä. Korvausten suorittamiseen ei ole kyy-

tettävänä käteistä rahaa. Korvauksia voidaan antaa vain velkakirjain muodossa. Jos niiltä, joilla nyt on omaisuutta, otetaan verotuksen muodossa esim. 10 %, saadaan siten kokoon 5 à 6 miljardia mk, sillä verotettavan omaisuuden arvo maassamme on noin 50 à 60 miljardia mk. Näin perittävää omaisuusvero voi vapautua ehkä 10 vuoden aikana. Ei ole myöskään mitään järkeä suorittaa korvauksia kaikille omaisuutensa menettäneille samalla tavalla. Ei olisi ollenkaan pyrittävää korvaamaan suurien omaisuuksien menetyksiä. Yhteiskunnallamme ei ole varaa korvata esim. sellaisia kuin Enso-yhtiön menetyksiä. Ei myöskään suurtilojen menetyksiä voida ryhtyä korvaamaan. Korvausten täytyy rajoittua sellaisiin määrin, että vahinkoa kärsineet pääsevät jälleen jalolleen ja yrittämään jotakin elinkeinoa. Tästä näkökulmasta on katseltava myöskin suuria osuuskapallisia keskusjärjestöjä. Korvaussummia määrättäessä on tutkittava, kutka lähinnä apua tarvitsevat, ja korvaussummien täytyy olla progressiivisia. Osuuskapallisilla keskusjärjestöillä ei siis niin muodoin voi olla suuria toiveita saada korvausta kärsimistään vahingoista.

K o s k i oli sitä mieltä, että OTKn ja KANSAN ei pitäisi pyrkiä liian nopeasti korvaamaan vahinkojaan, vaan olisi korvaussummat jaettava useamman vuoden osalle.

A u r a lausui, että tietenkään ei voida odottaa korvausta kaikesta luovutetulla alueella menetyksiä omaisuudesta. Sitävastoin on ilmeistä, että kotirintamalla pommituksissa vahingoittuneet kiinteistöt ja irtaimet tullessa vakuutuslaitosten puolesta korvaamaan 80 % määrään asti. On valitettavaa, että sanomalehdissä on paljon puhuttu luovutetulla alueella menetettyjen omaisuuksien korvaamisesta siinä mielessä, että korvausten tulee olla täydelliset. Vahinkoja kärsineet

25

tulevat varmaan kokemaan pettymyksen huomateessaan lopulta, että yhteiskuntamme kantokyky ei riitä kaikkien karsittyjen vahinkojen korvaamiseen.

K e t o yhtyi Tannerin esittämiin ajatuksiin. Sanomalehdet kilpailevat karjalaisten suosioista eivät-kä sano totuutta. Tietysti on koetettava jossakin määrin vahinkoja korvata, mutta pyrkimyksenä täytyy olla vain, että ihmisille luodaan uudelleenyritysmahdollisuudet.

H e i k k i l ä J. totesi tyydytyksellä, että osuuskaupalliset järjestöt voivat kestää kärsimänsä vahingot ja että säästö-kassatalletukset voidaan korvata.

K a r h i piti luonnollisena, että korvauksien suorituksessa ollaan pidettyväisiä ja ettei siinä suhteessa lupailla liikoa.

H y v ä r i n e n yhtyi Tannerin esittämään lausuntoon ja piti tärkeänä, että pieneläjille suoritetaan korvaus heidän kärsimistään vahingoista.

R a n t a huomautti, että käsitykset täyden korvauksen saannista ovat peräisin presidentin ja sisäasiainministerin julkisuudessa esittämistä puheista, joita on väärin ymmärretty. Näissä puheissa ei ole luvattu sataprosenttista korvausta, vaikka moni on ne niin lukenut. Tyydytyksellä on todettava, että osuuskaupalliset järjestöt jaksavat kantaa ne vahingot, jotka niistä ovat kohdanneet, ja että säästö-kassatalletukset korvataan.

N i s k a n e n toivoi, että niitä ajatuksia, joita puheenjohtaja lausunnossaan esitti, saatettaisiin sanomalehtien palstoille.

A l a n e n ehdotti, että nyt päätettäisiin myöskin, että luovutetulle alueelle jääneiden osuusliikkeiden jäsenille korvattaisiin myös heidän menettämänsä osuus-pääoma.

H y v ä r i n e n yhtyi Alasen ehdotukseen.
Keskustelu julistettiin päättyneeksi.

Päätös

P u h e e n j o h t a j a totesi kokouksen olevan yksimielisen siitä, että luovutetuille alueille jähneiden osuusliikkeiden jäsenille korvataan heidän sähkösäätälletuksensä ja heidän menettämänsä osuuspääoma.

Tämä päätös päätettiin saattaa OTKn hallinto-neuvoston tietoon.

Aulis Aune

Puheenjohtaja

Aulis Toivola
Sihtööri

29 7
Pöytäkirja KKn HALLINTONEUVOSTON kokouksesta, joka pidettiin Helsingissä, KKn hallintoneuvoston huoneistossa, keskuun 1. päivänä 1940.

Saapuvilla olivat: hallintoneuvoston jäsenet Frans Hautala, J. Heikkilä, J. Heikkilä, Kalle Hyvärinen, Ahti Kerkkainen, Hilma Laine, A. Marttila, K. Palm, Rudolf Peltonen, Matti Fukkila, J. Raatikainen, J. Rosvall, Toivo Salminen, Albin Sihvonen, Väinö Sinisalo, Hugo Siili ja Väinö Tanner; johtokunnan jäsenet Jalo Aura, Helmer Lehti, PaaVo Raittinen, Juuso Suominen ja Onni Toivonen sekä KKn toimihenkilöt Jalmari Laakso ja Antero Rinne.

Puhetta johti hallintoneuvoston puheenjohtaja ministeri Väinö Tanner ja pöytäkirjan laati allekirjoittanut hallintoneuvoston sihteeri.

1. §.

Johtokunnan sihteeri luki 13/4 - 15/5 1940 pidettyjen KKn johtokunnan kokousten pöytäkirjat.

Pöytäkirjat merkittiin kuulluiksi.

Vastaisuuden suhteen hallintoneuvosto päätti, että hallintoneuvoston kokouksissa luetaan johtokunnan pöytäkirjoista ainoastaan ehdotukset ja päätökset, mutta ei keskustelupöytäkirjoja, mikäli eivät hallintoneuvoston jäsenet jonkin keskustelupöytäkirjan suhteen halua tulla menetteltävän.

2. §.

KKn toimistossa suoritettujen asiain kokouksien

Johtokunnan
Pöytäkirja

Kokouksen

valtakirjain
tarkastus

valtakirjain tarkastuksen perusteella hallintoneuvosto päätti yksimielisesti antaa edustajakokoukselle edustajavalituksista seuraavan lausunnon: (Liite 10)

3. §.

Edustaja-
kokous-
asioita

Hallintoneuvosto päätti yksimielisesti tehdä edustajakokoukselle seuraavat edustajakokouksen järjestelyä koskevat ehdotukset:

- 1) että edustajakokouksen puheenjohtajiksi valittaisiin ministeri Väinö Tanner Helsingistä, toimitusjohtaja Otto Karhi Oulusta ja toimitusjohtaja T.E. Karhu Lohjalta;
- 2) että edustajakokouksen sihteeriksi valittaisiin KKn toimihenkilöt Jussi Raitio, Antero Rinne ja Lyyli Takki;
- 3) että nähtenlaskijoiksi valittaisiin Ernst Helle Kymnlaaksen Osuusliikkeestä, Maritta Salmela-Järvinen Osuusliike Elannosta, Isak Kärki Osuusliike Omasta ja A.Lundén Osuusliike Tarmolasta sekä että nähtenlaskijain kokoonkutsujaksi valittaisiin Ernst Helle;
- 4) että edustajakokouksen pöytäkirjan tarkastajiksi valittaisiin Anton Vento Raahen Osuuskaupasta ja J.O. Rauhala Viipurin Osuusliikkeestä;
- 5) että edustajakokouksen kansliatoimikuntaan itse-oikeutetun jäsenen KKn sihteerin lisäksi valittaisiin A.Vuolle Osuusliike Voimasta, E.Korvenpää Pajusaaren Osuuskaupasta, Väinö Kilpi Osuusliike Tammesta ja Ilmari Roos Lahden Osuuskaupasta;
- 6) että edustajakokous, joka alkaa kesäkuun 2.päivänä klo 10, jatkuisi, kunnes vuositiedotus on tullut esitellyksi sekä että sen jälkeen otettaisiin puoleltoista tunnin aamiaislooma, jonka jälkeen kokousta jatkettaisiin, kunnes esityslistalla olevat asiat ovat tulleet loppuun käsitellyiksi;
- 7) että tilintarastajille päätettäisiin maksaa palkkiota 500:- sekä päivärahaa matka- ja kokouspäiviltä 300:-, minkä lisäksi tilintarkastajain matkakulut korvattaisiin II luokan hintojen mukaan;
- 8) että sekä varainaisia että varatilintarkastajia valittaisiin 3; ja
- 9) että seuraava edustajakokous päätettäisiin pitää Tampereella.

4. §.

Merkittiin, että erovuoroisten hallintoneuvoston jäsenten tilalle osuuskauppaliittojen toimikunnat olivat ehdottaneet valittaviksi seuraavat henkilöt: (det 10a)

Liitto-
toimikuntain
ehdottamat
hallinto-
neuvoston
jäsenet

Uudenmaan	Ok-liitto	kansanedustaja	Väinö	Sinisalon
Pohjolan	"	rouva	Greta	Hiltusen
Keski-Suomen	"	kauppalanjoht.	Ahti	Kärkkäisen
Savon	"	puuseppä	Matti	Pukkilan
Karjalan	"	sahatyömies	Juho	Knuutisen
Kyminlaakson	"	kirjaltaja	Eino	Kantasen

Hallintoneuvosto päätti saattaa nämä ehdotukset edustajakokouksen tietoon.

5. §.

Hallintoneuvosto päätti yksimielisesti määrätä Kuluttajain Lehden tilausmaksuksi vuoden 1941 maalikuusta lukien 12 mk vuosikerralta. Tämä päätös on voimassa toistaiseksi, kunnes hallintoneuvosto toisin päättää.

Kuluttajain
Lehden
tilausmaksu

6. §.

Hallintoneuvosto päätti yksimielisesti määrätä Konsumentbladetin tilausmaksuksi vuoden 1941 alusta lukien 8 mk vuosikerralta. Tämä päätös on voimassa toistaiseksi, kunnes hallintoneuvosto toisin päättää.

Konsument-
bladetin
tilausmaksu

7. §.

Toimitusjohtaja A u r a ilmoitti, että KKn on jälleen nyt alkavaksi 3-vuotiskaudeksi nimitettävä tarpeellinen määrä edustajia Työväen Sivistysliiton edustajistoon ja että niitä on nyt nimitettävä yhteensä 34.

KKn
edustajat
Työväen
Sivistys-
liiton
edustajistos-
sa

Johtokunta ehdottaa, että KKn edustajiksi Työväen Sivistysliiton edustajistoon nimitettäisiin seuraavat

henkilöt:

Jalo Aura,	Toini Paasivuori,
Eino Heinivaara,	Jussi Raitio,
V. Hiilos,	Paavo Raittinen,
Oili Hekkinen,	Antero Rinne,
Aili Jalava,	Signe Roosvall,
Elina Jääskeläinen,	A. Ruokosaalmi,
Elna Kaustila,	Artturi Saarimaa,
Aino Keto,	Aarne Salo,
J.W. Keto,	Sirkka Schöenberg,
Kerttu Koivisto,	Mina Sillanpää,
S.S. Kortelainen,	Miriam Sucksdorff,
K.L. Kulo,	Juuso Suominen,
Jalmari Laakso,	Lyyli Takki,
Helmer Lehti,	Onni Toivonen,
A. Lehtokoski,	Untamo Utrio,
Lauri Leppäranta,	Toini Virnes ja
Saima Munter,	Eero Vuoristo.

Hallintoneuvosto päätti yksimielisesti hyväksyä johtokunnan ehdotuksen.

Vastaisuuden suhteen hallintoneuvosto päätti jättää johtokunnalle valtuuden nimittää KKn edustajat Työväen Sivistysliiton edustajistoon.

8. §.

Konttori-
päällikkö
A. Jokisen
kirje

Toimitusjohtaja A u r a ilmoitti, että konttori-päällikkö A.F. Jokinen oli johtokunnalle jättänyt kirjelmän, jossa hän pyytää, että hän vielä senkin jälkeen, kun hän kesällä v.1940 täyttää 63 vuotta ja niin muodoin tulee eläkeikään, saisi jatkaa työtään KK:ssa.

Johtokunta oli käsitellyt kirjelmässä tehdyn anomuksen ja päättänyt ehdottaa hallintoneuvostolle, että koska konttoripäällikkö Jokinen vielä on täysin työkykyinen ja koska hänen eläkkeensä KKn palvelukseen iäkkäänä tullessa jäisi hyvin pieneksi, hänelle myönnettäisiin oikeus jatkaa työtään KK:ssa yhden vuoden, kuitenkin ehdolla, että hänelle tuleva eläke peritään KK:lle ja että häneltä samalla tavalla kuin tähänkin asti peritään eläkevakuutusmaksua.

Hallintoneuvosto päätti yksimielisesti hyväksyä ehdotuksen.

9. §.

Sitten kuin yhdistykselle oli 20. päivänä tou-
kokuuta 1940 allekirjoitetulla kauppakirjalla ostettu
FURUVIK -niminen RN:lla 142 merkitty ja FURUVIK I-ni-
minen RN:lla 1210 merkitty tila, molemmat Helsingin
maalaiskunnan Degerön kylässä, yhteensä 800.000 markan
kauppahinnasta ja jotka tilat on tarkoitettu osuus-
kauppakoulun tonttimaaksi, hyväksyttiin yksimieli-
sesti sanottu kauppa.

Palstan
ostaminen
ok-koulua
varten

Vakuudeksi:

Osmi Toimela

Pöytäkirja tarkastettu ja hyväksytty Helsingissä
28 päivänä Syys kuuta 1940.

Antti Hyvärinen

seurajohtaja

Antti Toimela

Pöytäkirja KKn HALLINTONEUVOSTON kokouksesta, joka pidettiin Tampereella Osuusliike Voiman 11. keskusravintolan huoneistossa syyskuun 28. päivänä 1940.

Saapuvilla olivat: hallintoneuvoston jäsenet Frans Hautala, Jafet Heikkilä, Oskari Heikkilä, Kalle Hyvärinen, Eino Kantanen, Otto Karhi, Reino Kiiskinen, Juho Knuutinen, Ahti Kirkkainen, Hilma Laine, Kalle Palm, Rudolf Peltonen, Matti Pukkila, J. Rosvall, Toivo Salmio, Albin Sihvonen, Väinö Sinisalo, Hugo Säilä ja Väinö Tanner; johtokunnan jäsenet Jalo Aura, Julius Alanen, S.G. Andersson, J.W. Keto, Helmer Lehti, Paavo Raittinen, Juuso Suominen ja Onni Toivonen; sekä KKn toimihenkilöt Jalmari Laakso ja Antero Rinne.

1. §.

Kokouksen avasi hallintoneuvoston puheenjohtaja tuomari V ä i n ö T a n n e r lausuen hallintoneuvostoon valituiksi tulleet uudet jäsenet tervetulleiksi. Samalla puheenjohtaja toivoi, että hyvä yhteistyö hallintoneuvostossa edelleenkin jatkuisi.

Uudet
jäsenet
lausutaan
terve-
tulleiksi

2. §.

Hallintoneuvoston puheenjohtajaksi toimintakaudeksi 1940-1941 valittiin yksimielisesti tuomari Väinö Tanner.

Hallinto-
neuvoston
virkaajat

Hallintoneuvoston varapuheenjohtajaksi toimintakaudeksi 1940-1941 valittiin yksimielisesti toimitusjohtaja Otto Karhi.

Hallintoneuvoston sihteeriksi toimintakaudeksi 1940-1941 valittiin yksimielisesti osastopäällikkö Onni Toivonen.

Pöytäkirjan tarkastajiksi toimintakaudeksi 1940-1941 valittiin yksimielisesti kokouksen puheenjohtaja sekä hallintoneuvoston jäsenet Kalle Hyvärinen ja Ahti Kärkkäinen.

3. §.

Johtokunnan pöytäkirjoja

Johtokunnan sihteeri luki 22/5 - 19/9 -40 pidettyjen johtokunnan kokousten pöytäkirjat.

Kyselyjä tai huomautuksia ei luettujen pöytäkirjojen johdosta tehty.

4. §.

Selostusta osuuskaup- pojen toiminnasta

KKn neuvontaosaston hoitaja Jalmari L a a k s o esitti hallintoneuvostolle seuraavan selostuksen osuuskauppojen toiminnasta vuoden 1940 alkupuoliskolla (Liite n:o 11).

5. §.

Keru Oyn perustaminen

Toimitusjohtaja A u r a teki selkoa niistä toimenpiteistä, jotka KK:n johtokunta oli suorittanut KERU OY:n perustamiseksi ja sen toiminnan alulle panemiseksi (Liite n:o 12).

Selostuksen johdosta syntyi keskustelua.

L a i n e: Osuusliike Kansassa on kiinnitetty huomiota loppujen keräämis- ja varastointitapaan. Lump-

39. 79

puvarastot eivät sovi elintarvikevarastojen yhteyteen. Terveystenhoitoviranomaiset voivat puuttua asiaan, ellei lumppuvarastoja eroteta muista varastoista. Puhuja toivoi, että tähän selkkaan kiinnitettäisiin huomiota.

A u r a: Lumppujen kerääminen tuli ajankohtaiseksi, kun OTK ei enää ole saanut kankalta tehtaista, ellei se ole toimittanut lumppuja tehtaille raaka-aineiksi. Lumppuvarastot eivät sovellu muiden varastojen yhteyteen, minkä vuoksi ne on pyrittävä pitämään erillään. Niissä osuusliikkeissä, jotka ovat jo pidemmän aikaa lumppukauppaa harjoittaneet, onkin erilliset varastotilaa lumppuja varten varattu. Jos siten järjestetään lumppujen kerääminen, siitä tuskin aiheutuu terveydellisiä vaaroja. Vaikkaakin lumppujen keräily on yleensä epämiellyttävää työtä varsinkin myymälähoitajan kannalta, on nämä haitat kuitenkin pyrittävä voittamaan, koska lumppujen keräily tällä hetkellä on kansantaloudellisesti tärkeää työtä.

K ä r k k ä i n e n: Johtokunnan toimenpiteet ovat hyväksyttävissä, ja käytännössä on vain huolehdittava, että terveydelliset vaatimukset tulevat tyydyttyiksi.

H a u t a l a: Jos lumppujen keräilyä aloitetaan jatkuvasti harjoittaa, olisi järjestettävä aika-ajoitaisia rynnäkköjä eikä hoidettava keräilyä jatkuvana, koska perheisiin kerääntyvät lumppuja vain aika ajoin.

K a r h i: Kaikilla tehtailla on asiamiehiä, jotka keräävät lumppuja jatkuvasti. Myös tehtaant tarvitsevat raaka-aineita jatkuvasti. Sen vuoksi keräystäkin on jatkuvasti harjoitettava. Lumppujen hinnoitteluun olisi kiinnitettävä huomiota. Oulussa esim. on saatu villalumpulista parempia hintoja, kuin KERU on maksanut.

A u r a: Rynnäkköjä on kyllä järjestettävä,

mutta osuusliikkeiden täytyy olla valmiit vastaanottamaan loppuja jatkuvastikin. Nykyisillä hinnoilla muodostuu lompusta tärkeä tulolähde vähävaraisille perheille. Ryynnäkköjä voidaan järjestää eri jätelajien keräämiseksi vuoron perään. Hinnoittelua ei ole ollut varsin helppo hoitaa, koska hinnat ovat syksyn kuluessa nousseet viikko viikolta. Loppujen hinnoista KERU neuvotteli aluksi kansanhuoltoministerion kanssa ja määritteli hinnat sen mukaisesti. Kilpailu nosti kuitenkin hintoja, ja KERUN on täytynyt seurata mukana. Osuusliikkeillä on valta ostaa loppuja niillä hinnoilla, joilla ne voivat niitä saada, KERU määrittää vain omat ostohintansa. KERU ei ole siis mennyt ns. asiamiesjärjestelmään. - KERU pyrki myös jätteiden jalostamiseen. Nykyisin on tarjolla paljon luita, jotka eivät kelpaa mihinkään. Ne on jalostettava, jotta ne saadaan kätetyiksi. Nahkajätteitä ei meidän maassamme ole myöskään kerätty ollenkaan. Niistä voidaan jalostaa monenlaisia tuotteita, kuten apulannoitteita, eristysaineita, teräksen karkauspulveria, pegamoidia jne.,

K i i s k i n e n : Jätteiden keräily on kansantaloudellisesti tärkeä tehtävä. Huomio kiintyy kysymykseen, miksi KERUsta on muodostettu osakeyhtiö. Ehkä on ajateltu vetää mukaan myös yksityisiä liikkeitä ja SOK-laisia osuuskauppoja. Olisi harkittava, eikö yhtiötä olisi muutettava osuuskunnaksi ja pidettävä yksinomaan omien järjestöjen käsissä. Suotavaa olisi ollut, että kysymys KERUN perustamisesta olisi tuotu hallintoneuvoston käsiteltäviksi, ennenkuin asiasta lopullisesti päätettiin.

A u r a: KERUN perustamisasiaa ei voitu tuoda hallintoneuvostoon aikaisemmin, koska asiassa oli nopeasti toimittava esiintyneen raaka-aineen puutteen tähden. Kysymys on varsin pienestä pääomamäärästä. Jär-

41²³

jestemuoto oli valittava toiminnan laadun mukaan. KERU-
han ei voi palauttaa ylimääräisiä sen mukaan, kuin asiak-
kaat laitosta käyttävät. On kyllä harkittu, eikä yhty-
sen pohjaa olisi laajennettava nykyisestään, mutta jos
tällainen ehdotus tullaan tekemään, alistetaan se
hemmin hallintoneuvoston harkittavaksi.

H e i k k i l ä J: On suotavaa, että jätteiden
jalostamista kehitetään. Lumppeja ei saada kovin pal-
jon keräytyksi, kun keräykset on paljon. Sitä vastoin
voidaan muita jätteitä saada paremmin ostetuksi. Ke-
räälyssä esiintyviä käytännöllisiä haittoja voidaan
vähentää ja poistaa.

Keskustelu julistettiin päättyneeksi.

Hallintoneuvosto päätti yksimielisesti hyväksyä
johtokunnan toimenpiteet asiassa.

6. §.

Hallintoneuvosto päätti yksimielisesti, että
OSUUSLIIKKEEN tilaushinta, joka tähän asti on ollut
30 mk vuosikerralta, korotetaan vuodeksi 1941 35 mark-
kaan.

TYÖTOVERIN tilaushinta, joka tähän asti on ollut
osuusliikkeiltä 20 mk ja yksityisiltä tilaajilta 30
markkaa, päätettiin vuodeksi 1941 korottaa 25 markkaan
niilta osuusliikkeiltä, jotka tilaavat Työtoverin kont-
torissa, myymälänsä ja varastoissa toimiville toimi-
henkilöilleen, sekä 35 markaksi muilta tilaajilta.

Osuusliikkeen L-
ja Työtoverin 30-
tilaus-
hinnat 35

7. §.

Tarkastajaksi KKn neuvontaosastolle eronneen
Pietari Salmenojan tilalle päätettiin yksimielisesti
valita johtaja Jorma Jalava Karjaalta 5.000 markan
kuukausipalkalla (Liite n:o 13).

Uusi
tarkastaja
neuvonta-
osastolle

8. §.

KKn toimien
johtokunta
asiat

Toimitusjohtaja A u r a lausui, että kun KKn johtokunnassa oli käsitelty kysymystä, mitä asioita seuraavan edustajakokouksen ohjelmaan olisi otettava, oli vallalla ollut yleensä se käsitys, ettei nyt mitään alustuksia edustajakokoukselle valmistettaisi, vaan että eräitä päävien kysymyksiä selostettaisiin edustajakokouksen osanottajille esitelmien muodossa. Mahdollisesti voitaisiin esitelmien johdosta seuraavan keskustelun perusteella hyväksyä edustajakokouksessa jokin julkilausuma.

Asian johdosta syntyi keskustelua.

T a n n e r: Olisi kyyhydentodistus, ellei edustajakokouksen ohjelmaan löydetä mitään keskustelukysymyksiä. Puhuja toivoi, että asiaa vielä seuraa-vaan hallintoneuvoston kokoukseen mennessä harkittaisiin.

K e t o yhtyi edelliseen puhujaan.

K a r h i n: Enkö edustajakokouksen ohjelmaan voitaisiin ottaa kysymys, mikä asema osuuskauppa-liikkeellä on oleva valtiojohtoisessa taloudessa.

A u r a: Karhin ehdottama kysymys on jo tullut loppuun käsitellyksi edustajakokouksessa, kun osuus-kauppa-liikkeen taloudellinen ohjelma hyväksyttiin.

Keskustelu julistettiin päättyneeksi.

Hallintoneuvosto päätti yksimielisesti kehoittaa johtokuntaa seuraavaan hallintoneuvoston kokoukseen mennessä harkitsemaan, mitä keskustelukysymyksiä edustajakokouksen ohjelmaan voitaisiin ottaa.

9. §.

KKn toimi-
henkilöiden
sosiaaliset
säännökset

Hallintoneuvosto hyväksyi yksimielisesti KKn johtokunnan ehdotuksen KKn vakinaisille toimihenkilöil-le myönnettävistä sosiaalisista eduista. Ehdotus tuli

43.

täten hyväksytyksi seuraavan sisälltönsä (Liite n:o 14). 18:n kohdan suhteen hallintoneuvosto päätti, että johtokunnalla on valta tarpeen mukaan muuttaa toimihenkilöiltä ruokailusta perittävien maksuja.

10. §.

KKn toimihenkilölle Toini Paasivuorelle aikaisemmin myönnetty oikeus kirjoittaa KKn toiminimi yhdessä jonkun toisen toiminimen kirjoittamiseen valtuutetun henkilön kanssa päätettiin peruuttaa.

Toiminimen
kirjoitus-
oikeus

Oikeus kirjoittaa KKn toiminimi yhdessä jonkun toisen KKn toiminimen kirjoittamiseen valtuutetun henkilön kanssa päätettiin myöntää KKn toimihenkilölle Elna Kaustilalle.

11. §.

Hallintoneuvoston jäsenille oli etukäteen jaettu KKn johtokunnan selostus yleishyödyllisen asuntorakennustoiminnan kehittumisestä ja se oli seuraavan sisältöinen (Liite n:o 15).

Yleishyödyllisen
asunto-
rakennus-
toiminnan
kehittäminen

Selostuksen lisäksi toimitusjohtaja A u r a lausui, että valittu asuntoneuvosto on jo ollut toiminnassa. Se on jakaantunut kahteen jaostoon, nimittäin hallinnolliseen ja teknilliseen. Selostukseen liittyvää ehdotusta KKn johtokunta on vielä täydentänyt siten, että neuvostoa laajennettaisiin valitsemalla siihen kaksi lisäjäsentä, nim. Suomen Sos.-dem. Työläisnaisliiton toimitsija Elli Nurminen ja kauppalaanjohtaja Pietari Salmenoja.

Asian johdosta syntyi keskustelua.

K ä r k k ä i n e n: Kun yleishyödyllisen asuntorakennustoiminnan kehittäminen selostuksessa mainit-

tuun tapaan tulee kysymykseen muillakin paikkakunnilla kuin selostuksessa mainituilla, olisi varattava mahdollisuus ulottaa toimintaa etukämmällekkin.

A u r a: Selostuksessa on mainittu vain alustava ohjelma. Siinä mainitut paikkakunnat kaipaavat kiireellisimmin yleishyödyllisen asuntorakennustoiminnan edistämistä. Myöhemmin voidaan tietenkin toimintaa laajentaa. Neuvottelut, joita eri paikkakunnilla on käyty, ovat tapahtuneet kuntien pyynnöstä. On ollut puhetta myöskin siitä, että osuusliikkeet sijoittaisivat asuntorakennusjärjestöihin pääomaenemmistön saadakseen niissä määräämisvallan. Samalla ne saisivat myös helpoimmin toimittakseen rakennustarvikkeita rakennettavia asuntoja varten.

K a r h i: Ehdotukset menevät ilmeisesti hyvin lävitse niissä kunnissa, joissa on työläisenemmistö, mutta tuskinpa muualla. Osuusliikkeiden ei pitäisi kovin paljon kiinnittää yleishyödyllisiin asuntorakennusjärjestöihin pääomia, koska se hidastaa omien tonttien rakentamista.

A u r a: On suunniteltu, että asuntoneuvoston kustannukset suorittaa KK. Ne tekevät noin 250.000 - 200.000 markkaa vuodessa. Sitä vastoin KK tulee saamaan tuloja rakennuspiirustuksista ja rakennusten urakoimisistakin, mikäli urakointia nykyisissä oloissa voidaan suorittaa.

S i n i s a l o: Ehdotuksen mukaan sidotaan nyt kädet vain muutamiin määrättyihin paikkoihin. Olisi varustauduttava siihen, että yleishyödyllistä rakennustoimintaa voidaan aloittaa muuallakin. Yhtyi ehdotukseen asuntoneuvoston täydentämisestä.

T a n n e r: On selvää, että sikäli kuin yleishyödyllisen asuntorakennustoiminnan tarvetta alkaa muuallakin kuin selostuksessa mainituilla paikkakunnilla

45

S ä i l ä : Kaikissa yleishyödyllisissä asunto-yhtymissä, joita suunnitellaan, tulisi osuuskauppallisilla järjestillä olla mukana. Elleivät kunnat tulla ehdolla tule mukaan, saavat ne jäädä ulkopuolelle.

A u r a : On epäitietoisia, tulevatko kaikki kun-
nat, joissa yleishyödyllistä asuntorakennustoimintaa
edistetään, yritykseen mukaan. Se ei kuitenkaan estä
järjestöjä perustamasta, mutta silloin herää kysymys,
missä määrin yleishyödyllistä rakennustoimintaa sellai-
silla paikkakunnilla voidaan harjoittaa. Rovaniemen
kunta on pyrkinyt yhteistoimintaan. Paikkakunnalla val-
litseekin suuri asuntokurjuus.

H e i k k i l i J: Kuntien mukaantulo riippuu
siellä, missä enemmistö ~~on~~ ^{on} porvarilliset ainek-
sot, niitä, halutaanko osuusliikkeille saada järjestöis-
sä määrkysvalta. Tähän tähden e' ole sopivaa asettaa
tinkimättöntä vaatimusta ~~määrkymis~~ ^{määrkymis}valan saamisesta osuus-
kaupallisille järjestöille. Pääasialahan on, että asunto-
tilanteeseen saadaan parannusta.

Keskustelu julistettiin päättyneeksi.

Hallintoneuvosto pöytäti yksimielisesti hyväksyä KKn johtokunnan suunnitelman yleishyödyllisen, ~~suosittu-~~ kennustoiminnan edistämistä sekä ehdotuksen asunotonvoston muodostamisesta sillä tavalla, kuin KKn johtokunnan lisäehdotus edellyttää.

Niin ikään hallintoneuvosto hyväksyi ehdotuksen.

että osuuskauppaliikkeen varoja kiinnitetään yleishyödylliseen asuntorakennustoimintaan noin 10 milj.markkaa ja että KK maksaa asuntoneuvoston toiminnasta aiheutuvat kustannukset. Asuntoyhtiöissä on pyrittävä mikäli mahdollista saamaan määrärahoja osuuskauppaliisille järjestöille, mutta tätä vaatimusta ei pidetä ehdottomana. Luetteloa paikkakunnista, joissa yleishyödyllistä asuntorakennustoimintaa pyritään edistämään, voidaan myöhemmin tarpeen mukaan täydentää.

Vakuudeksi:

Ossi Toimela

Pöytäkirja tarkastettu ja hyväksytty Helsingissä
14. joulukuuta 1940.

Anto Pyhälä

Siis Toimela

Seppo Toimela

Pöytäkirja KKn ja OTin HALLINTONEUVOSTOJEN yhteisestä kokouksesta, joka pidettiin Tampereella Osuusliike Voiman 11. keskusravintolan huoneistossa 29:ntenä syyskuuta 1940.

Puhetta johti KKn hallintoneuvoston puheenjohtaja tuomari Väinö Tanner ja pöytäkirjan laati allekirjoittanut KKn hallintoneuvoston sihteeri.

1. §.

Kokouksen avasi tuomari Väinö Tanner lausuen, että eräiden esintulleiden asiain tähden on ollut tarpeellista kutsua kokoon hallintoneuvostojen yhteinen kokous. Tällä kerralla ovat kuitenkin KANSAN hallintoneuvoston jäsenet kokouksesta poissa, sillä nyt käsiteltäviksi tulevat asiat koskevat lähinnä vain KKta ja OTKta. Käsiteltäviksi tulevat nimittäin: 1) KKn johtokunnan selostus maatalouskaupan nykyisestä laajuudesta ja suoritetusta kehittäytystyöstä sekä 2) KKn johtokunnan selostus yleishyödyllisen asuntotoiminnan kehittämiseksi suoritetuista toimenpiteistä.

Kokouksen
avaus

Tämän jälkeen puheenjohtaja antoi puhevuoron toimitusjohtaja Auralle.

2. §.

Asian esitteli toimitusjohtaja A u r a lausuen: KKn jäsenosuusliikkeet eivät eräistä merkeistä päättäneen ole olleet täysin tyytyväisiä maataloustuotekaupan kehitykseen. Tämä on käynyt ilmi mm. kirjeistä, joiden toimit-

Maatalous-
tuotekauppa

tusjohtaja A. Ranta on lähettänyt KK:lle ja jossa kirjeen lähettäjä epäilee, onko maataloustuotekauppa edistysmielisyys osuuskauppaliikkeessä järjestetty parhaalla mahdollisella tavalla. Kirjeen lähettäjänsä käsityksen mukaan puuttuu maataloustuotekaupasta keskitystä, ja hän epäilee, onko välitystoiminta oikea tapa edistää maataloustuotekauppaa. Samalla toimitusjohtaja Ranta esittää harkittavaksi, eikä maataloustuotekaupan alalla olisi ryhdyttävä harjoittamaan myös varastoon ostamista ja varastosta myymistä. Kun KK:n johtokunnassa käsiteltiin toimitusjohtaja Rannan kirjelmää, asetettiin asiassa sille kannalle, että asia olisi koko laajuudessaan otettava keskusteltavaksi hallintoneuvostojen yhteisessä kokouksessa. Tätä käsittelemä varten KK:n johtokunnan toimesta on laadittu ja kokouksen osanottajille jaettu promemoria, joka sisältää selvityksen siitä, miten maataloustuotekauppaa viimeisten vuosien aikana on pyritty kehittämään. Nyt tapahtuvassa keskustelussa on tilaisuus esittää arvosteluja siitä, onko suunniteltu oikea. KK:n johtokunnan mielestä ei maataloustuotekaupan alalla nykyisin voida havaita muita heikkouksia, kuin että maataloustuotteita vielä ostetaan huomattava määrä välittäjien kautta sekä että makkara-teollisuutta ei ole voitu kehittää olosuhteiden edellyttämässä tahdissa.

Asian johdosta syntyneessä keskustelussa käytettiin seuraavat puheenvuorot:

R a n t a: Lähettämäni kirjelmän olin oikeastaan tarkoittanut kirjoitukseksi OSUUSLIIKKEESEEN. Kun siinä kosketeltu asia nyt on tuotu tämän kokouksen käsiteltäväksi, haluan muutamalla sanalla perustella esittämiäni mielipiteitä. Teollisuustyöväestö on jo

2/3 edistysmielisten osuusliikkeiden asiakkaina. Maatalousväestöstä sitävastoin on edistysmielisten osuusliikkeiden asiakkaina vain 1/10. Osuusliikkeidemme asiakaspiiriä voidaan nykyisestäkin lisätä valistustyön avulla vain vähäisessä määrässä. Sitävastoin voidaan asiakaspiiriä laajentaa huomattavastikin tekojen avulla. Siitä on hyvää selvennystä S.O.F:laisen osuuskauppaliikkeen myymälöitä kulutuskeskuksiin perustamalla on viime aikoina huomattavasti vallannut itselleen uutta alaa. Pysyäkseen kilpailussa mukana edistysmielisen osuuskauppaliikkeen on hankittava voiman lisää maatalousväestön keskuudesta. Sitä voidaan saada, jos maatalouskauppaa tehokkaasti kehitetään. Mutta maatalouskaupan kehittämisen edellyttää keskitykseni mukaan nykyistä suurempaa keskitystä. Nykyisiä harjoittavat useat OTK:n osastot maataloustuotteiden kauppan. Samoin puuhailevat useat KKn osastot maatalousasioissa. Tosin en halua ehdottomasti väittää, että nykyinen suunta on hidastanut maatalouskaupan kehitystä, mutta kysyns keskittämistä on joka tapauksessa sen arvoinen asia, että siitä kannattaa keskustella. Erityisesti haluan kiinnittää huomiota siihen, että OTK työskentelee maalaisvoin kaupassa ainoastaan sesonkiaikoina. Varastoon ostamalla pitäisi olla mahdollista saada tässä suhteessa aikaa tasoitusta. Samoin herättää kiinnostusta ajatus, että yksityisyrittäjät valtaavat ripeästi maatalousmaakkarateollisuutta, vaikka edistysmieliselkin osuuskauppaliikkeellkin pitäisi olla kaikki edellytykset tämän alan hoitamiseen.

K a r h i: Maatalouskaupan järjestely on vaikea asia, minkä vuoksi tutkimuksia sen selvittämiseksi on edelleen tehtävä. OTK ja KKn olisi ollut järkevästi neuvoteltava.

A l a n e n: Sitä maatalouskauppaa, joka on viime SOK:laisessa osuuskauppaliikkeessä, ei ole helppo vetää

edistysmielisen osuuskauppaliikkeen piiriin. Se edellyttää, että edistysmieliset osuusliikkeet voivat tarjota heille parempia etuja kuin muut liikkeet. Tämän päämäärän tavoittamiseksi on OTK koettanut työskennellä. Maatalouskoneiden, siementen ja apulannoitteiden kauppa on jo melko pitkälle kehitetty. Lihanjalostuksen alalla saatiin ohjelma valmiiksi vasta kolme vuotta sitten. Sen jälkeen on jo ehditty rakentaa kaksi lihanjalostustehdasta. Valitettavasti sota on ollut rikeimmän toiminnan esteenä. Alkuvaikeuksien voittaminen vie aina aikansa, mutta kun alkuun päästään, on eteenpäinmeno helpompaa. Nyt on jo hankittu koneet paria uutta lihanjalostustehdasta varten.

P a l m: Maataloustuotekaupan ohjelma laadittiin suunnitelmallisissa oloissa. Nykyisissä olosuhteissa sitä ei ole syytä muuttaa. Voi olla, että täällä alalla ei ole päästy yhtä hyvin tuloksiin, kuin jotkut toivoisivat, mutta nykyinen aika ei ole sovelias uusiin suunnitelmien tekoon.

N i s k a n e n: Maataloustuotekauppaa edustajakokouksessa käsiteltäessä alleviivattiin nimenomaan sitä seikkaa, että näkyviä tuloksia ei voida saavuttaa nopeasti. Tämä pitää edelleenkin paikkansa. Nyt ei ole aika tehdä uusia suunnitelmia. Ainoa mitä voidaan tehdä on se, että osuusliikkeitä kehoitetaan kiinnittämään entistä enemmän huomiota maataloustuotekauppaan.

K o s k i: Nykyiset olosuhteet ovat huomattavasti vähentäneet mahdollisuuksia kehittää maataloustuotteiden kauppaa.

T a n n e r: Uusia suunnitelmia on kyllä helppo piirustella, mutta niiden toteuttaminen kohtaa nyt vaikeuksia. Niinpä voidaan tehdä suunnitelmia viljakaupan laajentamisesta. Se edellyttää kuitenkin viljasäiliöiden rakentamista. Viljakaupan alalla on tähän asti

eletty niin sanoakseni kädessä suuhun. On hankittu vain se määrän viljaa, joka on lähintä myyntikautta varten tarvittu. Maahan olisi kuitenkin saatava syntymään varastoja, koska vain niiden varassa olemme pitemmän päälle turvattu. Valtio on rakentanut vain muutamia viljavarastoja. Osuusliikkeiden olisi rakennettava niitä lisää, mutta huomattava on, että ne vaativat runsaasti pölkkiä. Maitokauppaankaan ei päästä kukaan pienin ponnistuksin. Valion asema sillä alalla on vahva. Kaupunkiosuusliikkeet voisivat ehkä muodostaa yhteisen keräilyjärjestön ja ryhtyä toimittamaan maitoa kulutuskeskuksiin. Mutta se taas puolestaan edellyttää keräilyasemien perustamista. Tähän suuntaan toimintaa on kuitenkin kehitettävä, jos mielittääkään Valliota vastaan käydä. Lihakaupan kehittämiseksi on perustettava makkaratehtaita. Niitä on OTKn perustettava, mutta niitä voivat perustaa myös suurimmat osuusliikkeet, mikäli OTKn voimat tämän alan kehittämiseen eivät yksin riitä. Perunakauppaa OTK on voinut harjoittaa melko laajassa mitassa, kun se on joutunut ostamaan raaka-ainetta perunajauhotehtaalleen. Kauppaporunan toimittamiseen sitävastoin OTK tuskin pystyy.

Siihen tapaan kuin tässä olen kaavaillut, olisi maataloustuotekauppaa kehitettävä järjestelmällisesti artikkeli kerrallaan. Näyttää kuitenkin siltä, että liikkeenjohtajat eivät tällaiseen järjestelmälliseen kehittelyyn helposti totu. He ostavat maataloustuotteita sekä toisiltaan että muilta välittäjiltä, sen sijaan että pyrittäisiin oikeaan systeemiin.

M a n n i n e n : KKn tulisi ryhtyä luomaan organisaatiota, jonka tehtäväksi tulisi toimittaa maitoa kulutuskeskuksiin. Sitä mukaa kuin kilpailu maidon kaupan alalla kehittyi, käy osuusliikkeiden maidon saanti yhä vaikeammaksi. Maalaisvoita olisi OTK: ryhdyttävä varastoi-

H e i k k i l ä, O. : Huomattavia tuloksia ei voida saada nopeasti, vaikka maataloustuotekauppaa koetetaan jatkuvasti kehittää. Varsinais-Suomen osuusliikkeiden liikevaihdosta tekee maataloustuotteiden kauppa jo 20-30 % liikevaihdosta. Kun lihanjalostustehdas saadaan Turkuun, voidaan lihakauppaakin huomattavasti kehittää.

K a r h i : Maitokauppa voidaan saada järjestykseen ainoastaan meijereitä perustamalla. Niitä on sen vuoksi ryhdyttävä perustamaan ja maanviljelijöitä on otettava niiden jäseniksi. Lihakaupan kehittäminen edellyttää teurastamojen ja makkara-tehtaiden perustamista ja viljakaupan kehittäminen viljasäiliöiden perustamista.

K e t o : Valiolla on maitokaupan alalla monopolistisia pyrkimyksiä, jotka ovat epäedullisia sekä tuottajille että kuluttajille. Tästä syystä mm. Kulutusmaidon tuottajain liitto vastustaa Valion pyrkimyksiä. On siis olemassa ristiriitoja ja näissä olosuhteissa on paikallaan, että edistysmieliseellä osuuskauppaliikkeellä on oma ohjelmansa. Selväksi on nim. tullut, että aikaisemmasta työnjakosuunnitelmasta ei edistysmieliselä osuuskauppaliikkeellä ole enää mitään iloa.

R a n t a : Vaikeuksista huolimatta on mahdollista, että maalaieväestöön voidaan vetää edistysmieliseen osuuskauppaliikkeen piiriin. Tosiasia nim. on, että maalaieväestön keskuudessa esiintyy nykyisin runsaasti tyytymättömyyttä niin Valion toimintaa kuin lihakaupan nykyistä järjestelyä kohtaan.

K a r h u : Maataloustuotekauppaa on jo voitu harjoittaa laajassa mitassa. Hyvää harrastusta sen edelleen kehittämiseen on myös olemassa, mutta uudistukset vaativat runsaasti pääomia. KKn olisi ryhdyt-

55

tävä tutkimaan, mitä mahdollisuuksia kullakin osuusliikkeellä on maataloustuotekaupan kehittämiseen, ja annettava kullekin osuusliikkeelle ohjelma vastaista toimintaa varten.

K a r h i: Nähdäkseni tässä kokouksessa olisi vain todettava, että on saatu selostus maataloustuotekaupan nykyisestä tilasta; sen lisäksi olisi kehoitettava KKn johtokuntaa jättämään jollekin seuraavalle kokoukselle ehdotuksia siitä, mitä maataloustuotekaupan kehittämiseksi vielä olisi tehtävä.

K ä r k k ä i n e n: Siirtoväki aiheuttaa edistysmieliselle osuuskauppaliikkeelle uusia probleemoja. Valio on ryhtynyt palvelemaan siirtoväkeä perustamalla uusia meijereitä ja maitokauppoja. Myöskin pika-asutuslaitilla on vaikutuksensa. Kun suurtilat jaetaan pientiloiksi, ne eivät voi enää tuottaa kulutusmaitoa. Nähtäväksi jää, onnistuuko Valio paremmin keräämään maitoa pientiloilta kuin edistysmieliset osuusliikkeet. Mitä Keski-Suomessa harjoitettavaan lihakauppaan tulee, niin huomattava on, että sinne on nyt tullut paljon uusia teollisuuslaitoksia, mikä merkitsee lihakaupan lisääntymistä. Sen vuoksi olisi nimenomaan Keski-Suomeen saatava OTKn lihanjalostustehdas.

A u r a: Maatalousohjelmassa, jonka KKn edustajakokous hyväksyi, määriteltiin tehtäviä sekä KK:lle että OTK:lle. Sen jälkeen on vielä lyöty kiinni eräitä periaatteita. Yksi niistä on, että OTKn on hankittava maataloustuotteita osuusliikkeiden välityksellä. Toinen niistä on, että OTKn tehtäviin kuuluu lihanjalostustoiminnan kehittäminen. Mitä hyväksyttyyn periaatteeseen lihanjalostustoiminnan kehittämisestä tulee, niin käytäntö on osoittanut, että nopeampiin tuloksiin olisi päästy, jos olisi lähdetty toiselle tielle, nim. kehoittamaan osuusliikkeitä perustamaan yhteisiä tehtaita. Ruotsissa on kuljettu lihanjalos-

tusalalla tätä tietä ja saatu hyviä tuloksia. Hyväksytyssä maatalousohjelmassa KK:lle jätetyt tehtävät rajoittuvat määrättyjen suunnitelmien laatimiseen, sekä propagandan ja opintotyön suorittamiseen. Saamansa tehtävän mukaisesti KK on laatinut erinäisiä suunnitelmia. On olemassa suunnitelma viljavarastojen perustamisesta ja siihen liittyy suunnitelma paikallismyllyjen perustamisesta. Lisäksi KK:n rakennusosasto on laatinut tarpeellisia piirustuksia viljavarastorakennusten rakentamista varten. Myöskin meijerien perustamista varten on olemassa suunnitelma. Sen perusteella valmistellaan jo meijeriä Kemissä. Epätietoista on vielä, tarvitaanko sellaista maidonkeräilyjärjestystä, josta tässä kokouksessa on ollut puhetta. Asiaa on kuitenkin tutkittava. Edelleen KK:ssa on suunnitelma juurikasvi- ja vihanneksivarastojen rakentamisesta. Rakennuspiirustuksia niistä varten on myös saatavana. Vielä KK:ssa on laadittu yksityisille osuusliikkeille ohjelmia maataloustuotekaupan kehittämiseksi. Siihen lihakauden kehittämistä tarkoitetaan ohjelmaan, joka 3 vuotta sitten hyväksyttiin, liittyy suunnitelma teurastuslaitosten perustamisesta, joita laitoksia tullaan tarvitsemaan useita. KK:n osuuskauppakoulu on suorittanut perusteellista ammattikasvatusta maataloustuotekaupan kehittämiseksi ja KK:n rakennusosasto on laatinut mallipiirustuksia maataloustarvikemyymäläin rakentamista varten. Kuten näkyy, KK on tehnyt monia suunnitelmia ja suorittanut paljon työtä maataloustuotekaupan kehittämiseksi edistysmielisessä osuuskauppaliikkeessä. Valitettavasti näitä suunnitelmia ei kuitenkaan ole voitu osapuolleenkaan toteuttaa. Numerot osoittavat, että kun maaseudun osuusliikkeet ovat keränneet maataloustuotteita 72 milj. markan arvosta, niin Elanto ja OTK ovat samana aikana ostaneet muita välikäsiltä maataloustuotteita 159 milj. markan arvos-

57

ta. Ei ole siis voitu toteuttaa sitäkään periaatetta, että maataloustuotteita ostettaisiin vain omilta osuusliikkeiltä. Myönnettävä on, että ostojen tekeminen yksinomaan omilta osuusliikkeiltä kohtaa vielä monia vaikeuksia, mutta hyvällä tahdolla nämä vaikeudet voidaan voittaa.

Heikkilä, J. : Kun KKn edustajainkokous hyväksyi maatalousohjelman, tulivat kilpailevat yritykset toimeliaiksi. Ei ole sen vuoksi kovinkaan helppo äkkiä vallata uusia aloja, kun vastustajat ovat valppaina. Ennen kaikkea osuusliikkeet tarvitsevat OTKn apua. Kuopioon olisi perustettava lihanjalostustehdas ja meijerilläkin olisi siellä menestymismahdollisuuksia.

Keskustelu julistettiin päättyneeksi.

Kokous katsoi, että asian tässä vaiheessa ei ole tarpeellista tehdä mitään päätöksiä, vaan että kätty keskustelu on evästyksenä KKn ja OTKn hallintoneuvostoille.

3.5.

Puheenjohtaja totesi, että kysymys yleishyödyllisen asuntotoiminnan edistämisestä oli jo käsitelty sekä KKn että OTKn hallintoneuvoston kokouksessa ja että kummassakin kokouksessa oli hyväksytty esitykseen sisältyneet ehdotukset. Niin ollen puheenjohtaja katsoi, että kysymys ei enää tässä kokouksessa kaipaa lisükäsittelyä.

Kokous yhtyi yksimielisesti puheenjohtajan lausutukseen.

Kokous julistettiin päättyneeksi.

V. k u u d e k s i :

Matti Toiminen
puheenjohtaja

Antti Toiminen
sihteeri

Yleis-
hyödyllinen
asunto-
toiminta

61.

Pöytäkirja KKn HALLINTONEUVOSTON
kokouksesta, joka pidettiin Helsingissä,
KKn hallintoneuvoston huoneistossa jou-
luun 14. päivänä 1940.

Saapuvilla olivat hallintoneuvoston
jäsenet Fr. Hautala, J. Heikkilä, O. Heik-
kilä, K. Hyvärinen, Eino Kantanen, Otto
Karhi, Reino Kiiskinen, Juho Knuutinen,
Antti Kärkkäinen, Hilma Laine, Kalle Palm,
Rudolf Peltonen, Matti Pukkila, J. Raa-
tikainen, J. Rosvall, Toivo Salmio, Albin
Sihvonen, Väinö Sinisalo, Hugo Siilä ja
Väinö Tanner; johtokunnan jäsenet Jalo Aura,
J. Alanen, J.W. Keto, S.G. Andersson, Hel-
mer Lehti, Paavo Raittinen, Miina Sillan-
pää Juuso Suominen ja Onni Toivonen; se-
kä KKn toimihenkilöt Jalmari Laakso ja
Antero Rinne.

Puhetta johti hallintoneuvoston pu-
heenjohtaja Väinö Tanner ja pöytäkirjan
laati allekirjoittanut hallintoneuvoston
sihteeri.

1. §.

Johtokunnan sihteeri luki 26/9 - 27/11 pidettyjen
johtokunnan kokousten pöytäkirjat.

Kyselyjä tai huomautuksia ei luettujen pöytäkir-
jain johdosta tehty.

2. §.

Hallintoneuvosto päätti yksimielisesti, että niil-
le johtokunnan jäsenille, jotka eivät ole KKn palveluk-
sesta palkkio

Johtokunnan
pöytäkirja

Johtokunnan
jäsenten
palkkio

seura, maksetaan vuoden 1941 ajalta palkkiota 3.000:-
kullekin jäsenelle sekä lisäksi 125 mk kokouksesta.

3. §.

Johtokunnan
vaali

Hallintoneuvosto päätti yksimielisesti valita vuoden 1941 ajaksi KKn johtokunnan jäseniksi Julius Alasen, S.O. Anderssonin, J.W. Kedon, Paavo Raittisen, Juuso Suominen ja Onni Toivosen; sekä varajäseniksi Helmer Lehden ja Miina Sillanpään.

Lisäksi kuuluu johtokuntaan itseoikeutettuna jäsenenä ja johtokunnan puheenjohtajana KKn toimitusjohtaja Jalo Aura.

4. §.

NM-toimikun-
nan vaali

Hallintoneuvosto päätti yksimielisesti valita KKn NM-keskustoimikuntaan vuoden 1941 ajaksi KKn toimihenkilöt Kerttu Koiviston, Lyyli Takin ja Toini Virneksen.

Lisäksi kuuluvat KKn NM-keskustoimikuntaan itseoikeutettuina jäseninä KKn toimitusjohtaja Jalo Aura sekä valistussaston hoitaja Yrjö Kallinen.

5. §.

Vuoden 1941
liitto-
kokousten
aika ja
paikka

Hallintoneuvosto päätti yksimielisesti ehdottaa liittotoimikunnille, että vuoden 1941 liittokokoukset pidettäisiin allamainittuina aikoina ja allamainituissa paikoissa:

Uudenmaan Osuuskauppaliiton	2/3	Helsingissä
Hämeen-Satakunnan	"	Tampereella
Varsinais-Suomen	9/3	Turussa
Karjalan	"	Lappeenrannassa
Keski-Suomen	16/3	Jyväskylässä
Etelä-Pohjanmaan	"	Vaasassa
Kyminlaakson	23/3	Mikkelissä
Pohjolan	"	Kemissä
Savon	30/3	Kuopiossa

6. §.

Toimitusjohtaja A u r a lausui, että jo silloin, kun KKssa päätettiin ryhtyä edistämään yleishyödyllistä asuntojen hankintaa, pidettiin selvänä, että tätä toimintaa ohjaamaan on KKn sisäin muodostettava erikoinen asunto-osasto. Tämä uusi osasto päätettiin viime syksynä perustaa. Johtokunta on nyt, kun yleishyödyllinen asuntojenhankintatoiminta alkaa päästä vauhtiin, ryhtynyt etsimään sopivia henkilöitä osaston johtoon. Johtokunnan käsityksen mukaan osastolla, kuten KKn rakennusosastollakin, täytyy olla sekä teknillinen että taloudellinen hoitaja. Sopivien henkilöiden löytäminen on kuitenkin kohdannut vaikeuksia, sillä päteviä voimia ei tällä alalla nykyisin ole sanottavasti tarjolla. Mitä teknillisen hoitajan toimen täyttämiseen tulee, niin kiiytyjen neuvottelujen jälkeen KKn johtokunta on päättänyt hallintoneuvostolle ehdottaa, että tähän toimeen valittaisiin KKn rakennusosastolla nykyisin työskentelevä arkkitehti Pauli Salomaa, joka on suostunut toimen vastaanottamaan 7.500 markan kuukausipalkalla. Taloudellisen hoitajan toimeen on haettu ehdokkaita sanomalehti-ilmoituksillakin. Kukaan hakijoista ei kuitenkaan johtokunnan mielestä ole voinut tulla kysymykseen joko palkkavantimuksen suuruuden tähden tai muista syistä. Tästä syystä johtokunta on päättänyt ehdottaa, että tähänkin toimeen valittaisiin henkilö KKn rakennusosastolta. Toimeen ehdotetaan valittavaksi insinööri Martti Niskala, joka on suostunut toimen vastaanottamaan 8.000 markan kuukausipalkalla.

Sitten kuin asiasta oli keskusteltu, hallintoneuvosto päätti yksimielisesti hyväksyä johtokunnan ehdotuksen.

KKn asunto-
osasto

Palkka-
asioita

Toimitusjohtaja A u r a lausui, että hintojen kallistumisen johdosta KKn johtokunta on kuluvan vuoden aikana päättänyt jo kaksi kertaa korottaa pienempipalkkaisten toimihenkilöiden palkkoja. Korotukset tekevät yhteensä 15 ä 20 % ja rahana laskettuna 392.000 markkaa vuotta kohden. Kun hintataso on jatkuvasti kohonnut ja kun se tulee vuoden alussa edelleenkin kohoamaan ainakin sillä määrällä, jonka toimeenpantava liikevaihtoverolaki aiheuttaa, on johtokunnan mielestä kallispalkkaisempienkin palkkoja korotettava. Johtokunta ehdottaakin, että toimihenkilöiden, joiden palkka on yli 3.000 markan, palkkoja korotettaisiin määrällä, joka vastaa 10 % palkoista. Tätä ehdotusta perustellaan sillä, että korkeampipalkkaiset ovat yleensä perheellisiä ja että hintojen kohoaminen niin muodoin on vaikuttanut heidän palkkatuloonsa suhteellisesti enemmän kuin perheettömien. Saatujen tietojen mukaan tullaan toisissa vastaavanlaisissa järjestöissä palkka-asiajn järjestyssä menettelemään suunnilleen samalla tavalla, kuin KKn johtokunta nyt ehdottaa meneteltäväksi.

Paitsi 10 %:n suuruista kalliin ajan lisäystä, johtokunta ehdottaa eräille toimihenkilöille myönnettäväksi myöskin henkilökohtaisia korotuksia. Ehdotetut henkilökohtaiset korotukset on lueteltu hallintoneuvoston jäsenille jaetussa palkkalistassa. Johtokunta ehdottaa, että nekin hyväksyttäisiin.

Sitten kuin asiasta oli keskusteltu, hallintoneuvosto päätti yksimielisesti hyväksyä ehdotuksen 10 %:n kalliin ajan lisäyksen maksamisesta niille KKn toimihenkilöille, joiden palkka on yli 3.000 markan, niihin luettuna myös toimitusjohtaja A u r a.

Tämän jälkeen hallintoneuvosto käsitteli yksityiskohtaisesti niiden toimihenkilöiden palkkalistan, joiden

palkan määrääminen kuuluu hallintoneuvoston toimivaltaan, ja hyväksyi yksimielisesti johtokunnan ehdottomat henkilökohtaiset palkanlisäykset. Hallintoneuvoston otettujen toimihenkilöiden palkat tulevat täten vuoden 1941 alusta lukien olemaan seuraavan suuruiset:

Nimi	Palkka	10 %:n korot.	Henkilökoht. korotus	Yhteensä
Aura, J.	13 000:-			14 300:-
Toivonen, O.	3 000:-			3 000:-
Laakso, J.	8 500:-	850:-		9 350:-
Rinne, A.	5 800:-	580:-		6 380:-
<u>Rakennusosasto</u>				
Ahvenainen, F.	7 000:-	700:-	500:-	8 200:-
Jägerroos, G.	8 000:-	800:-		8 800:-
Salomaa, P.	5 500:-		2 000:-	7 500:-
<u>Metallitehdas</u>				
Eerola, V.	5 000:-	500:-	500:-	6 000:-
<u>Lakiasianosasto</u>				
Halme, H.	6 500:-	650:-	180:-	7 330:-
<u>Kuluttajain Lehti</u>				
Helniwaara, E.	5 500:-	550:-		6 050:-
<u>Mainososasto</u>				
Björnström, T.	5 500:-	550:-		6 050:-
<u>Myyntiosasto</u>				
Kajander, M.	5 500:-	550:-		6 050:-
<u>Opinto-osasto</u>				
Huokkala, A.	5 300:-	530:-		5 830:-
<u>Toimenväl.os.</u>				
Hiltos, V.	4 500:-	450:-	50:-	5 000:-
<u>Tarkastajat</u>				
Leppiranta, L.	5 750:-	580:-	250:-	6 580:-
Manner, Y.	4 500:-	450:-		4 950:-
Piirainen, J.	4 000:-	400:-	400:-	4 800:-
Pulkkinen, A.	4 700:-	470:-		5 170:-
Puumalainen, T.	4 000:-	400:-	400:-	4 800:-
Ritari, K.	4 400:-	440:-		4 840:-
Saarimaa, A.	4 000:-	400:-	400:-	4 800:-
Korjus, E.	2 750:-		250:-	3 000:-
<u>Valistusosasto</u>				
Haapanen, J.	3 750:-	375:-	375:-	4 500:-
Hyvärinen, Y.	3 500:-	350:-		3 850:-
Jovero, A.	3 400:-	340:-		3 740:-
Kallinen, Y.	6 000:-	600:-		6 600:-
Karkinen, M.B.	3 500:-	350:-		3 850:-
Lahti, R.	3 850:-	390:-		4 240:-
Mäkinen, E.	3 500:-	350:-		3 850:-
Pekkanen, A.	3 750:-	380:-	120:-	4 250:-
Siimes, A.	3 300:-	330:-		3 630:-
	13 310:-		4 250:-	

Kuluttajain
Lehden
tilaushinta

8. §.

Muuttaen vesäkuun 1.päivänä 1940 tekemiinsä päät-
tystä hallintoneuvosto päätti yksimielisesti johtokun-
nan ehdotuksesta määrätä Kuluttajain Lehden tilaushin-
naksi vuoden 1941 maaliskuun 1.päivästä lukien 15 mark-
kaa vuosikerralta, koska sekä paperin hinta että paina-
tuskustannukset ovat huomattavasti kohonneet.

Konsument-
bladetin
tilaushinta

9. §.

Muuttaen kesäkuun 1.päivänä 1940 tekemiinsä päät-
tystä hallintoneuvosto päätti yksimielisesti johtokun-
nan ehdotuksesta määrätä Konsumentbladetin tilaushinnan
vuoden 1941 alusta lukien 10 markaksi vuosikerralta,
koska sekä paperin hinta että painatuskustannukset ovat
viime aikoina huomattavasti kohonneet.

Matkapäivä-
rahat

10. §.

Johtokunnan ehdotuksesta hallintoneuvosto päätti
yksimielisesti muuttaa syyskuun 28.päivänä 1940 hyväk-
sytyt KKn toimihenkilöiden matkustussäännön 4.kohdan
näin kuuluvaksi:

Päivärahaa maksetaan seuraavan taksan mukaan:

Kotimaassa:

a) johtokunnan jäsenet, toimitusjohtaja, neu-
vontaosaston, valitusosaston ja rakennus-
osaston johtaja ja sihteerit	200:-
b) muut tilapäismatkustajat	125:-
c) työmaamestarit, puhujat, tarkastajat ja
NM-työntekijät	100:-

11. §.

Tulo- ja meno-
arvio vuodek-
si 1941

Toimitusjohtaja A u r a lausui, että laaditta-
essa ehdotusta KKn tulo- ja menoarvioksi vuotta 1941

varten, ei vertauskohtana voitu pitää kuluva vuoden tulo- ja menoarviota, koska sitä ei voitu poikkeuksellisten olojen johdosta lainkaan tehdä. Laskelmia tehtäessä ovat kuitenkin niin osastojen kuin liikelaitostenkin menot olleet liki pitkin tunnetut. Sitä vastoin tulot on täytynyt arvioida. Arvioinnissa on oltu niin varovaisia, kuin olosuhteet vaativat. Tulo- ja menoarvioon on nyt uutena tilinä otettu myös asuntoneuvoston tilii, koska, kuten muistettaneen, hallintoneuvosto päätti, että asuntoneuvoston toiminnasta aiheutuvat kustannukset suoritetaan KKn varoista. Johtokunta ehdottaa, että hallintoneuvosto hyväksyisi johtokunnan laatiman ehdotuksen KKn tulo- ja menoarvioksi vuodeksi 1941 (Liite 16).

Hallintoneuvosto päätti yksimielisesti hyväksyä johtokunnan ehdotuksen.

12. §.

Toimitusjohtaja A u r a lausui: KKn johtokunnassa on oltu yksimielisiä siitä, että KKn olisi ryhdyttävä toimimaan hintatason jatkuvan kohoamisen ehkäisemiseksi. Siinä tarkoituksessa johtokunnassa on laadittu asiasta ehdotus kirjelmäksi, joka hallintoneuvoston nimissä lähetettäisiin valtioneuvostolle (Liite 17) ja joka on hallintoneuvoston jäsenille jaettu. Laadittu ehdotus, joka ei ole viimeistelty, vaatii kuitenkin vielä valmistelua. Sen vuoksi olisi harkittava, olisiko ehdotus sitten, kun siitä on keskusteltu, palautettava lisäehkäisittelyä varten johtokuntaan, joka yhdessä hallintoneuvoston puheenjohtajan kanssa saisi antaa kirjelmälle lopullisen muodon.

Asian johdosta syntyi keskustelua.

T a n n e r: Olen puolestani sitä mieltä, että hintain nousun ehkäisemiseksi on tehtävä kaikki, mitä

Kirjelmä
valtio-
neuvostolle
hintatason
kohoamisen
johdosta

voidaan. Samoin on vaikutettava siihen suuntaan, että palkat liikkuvat hintatason mukana. Johtokunnan kirjelmäehdotuksen suhteen olen kuitenkin sitä mieltä, että sen sanamuoto ei ole kaikissa suhteissa onnistunut, minkä vuoksi olenkin lausunut toivomuksen, että sitä vielä tarkistettaisiin.

H e i k k i l ä J: Kirjelmässä esiintyvät maininnat maidon ja halkojen hinnan noususta eivät ole tarkkoja, minkä vuoksi kirjelmä olisi siinäkin suhteessa tarkistettava.

H y v ä r i n e n : On kyllä paikallaan, että hintojen nousun johdosta lähetetään kirjelmä valtioneuvostolle, mutta esillä oleva ehdotus kaipaa tarkistusta. Niinpä ehdotuksessa on jätetty huomioimattamatta, että sähkön hinnan nousun on aiheuttanut hiilen hinnan nousu. Samasta syystä on noussut myöskin kaasun hinta. Raitiotiemaksujen nousun taas on aiheuttanut sähkön hinnan ja työpalkkain nousu. Kuntien toimeenpanemat hinnan korotukset ovat yleensä olleet perusteltuja, minkä vuoksi niihin ei kirjelmässä olisi puututtava.

K e t o: Lähetettävässä kirjelmässä ei pitäisi paljonkaan puhua vanhoista asioista, koska maininnat niistä tulevat tavallisesti epätarkoiksi. Hintojen noususta puhuttaessa on tullut tavaksi mainita Helsingin kaupunki hintatason kohoamisen aiheuttajana. Sellainen maininta on kuitenkin harhaanjohtava ja aiheutuu asian-tuntemuksen puutteesta. Lähetettävä kirjelmä olisi laadittava niin, että se rajoittuisi lyhyihin mainintoihin ja päättyisi ponteen.

K a r h i: Ajatus kirjelmän lühettämisestä on oikea, mutta yksityisten esimerkkien ottaminen siihen on arkaluontoinen asia. Tämän tähden kirjelmän teksti kaipaa tarkistusta.

S u o m i n e n: Kansanhuoltoministeriö on mää-

69.

rätessään hintoja seurannut vapailla markkinoilla muodostuneita hintoja. Sen vaikutuksena on ollut, että tuottajat pidättyvät myymästä tuotteitaan ja toimittamasta niitä yleiseen kulutukseen, koska he toivovat ja uskovat kansanhuoltoministerion jatkuvasti korottelevan hintoja. On paikallaan, että hintain korotuksesta puhuttaessa esimerkkinä mainitaan myöskin Helsingin kaupunki, joka on toimeenpannut aiheettomia hintainkorotuksia. Esim. viime kesänä kaupunki korotti automaksut eräillä linjoilla huomattavasti korkeammiksi kuin yksityisten liikennöitsijäin hinnat olivat.

H a u t a l a: KKn on ehdotetulla tavalla esinnyttävä hinta-asiaassa. Kirjelmän sanamuotoa voidaan kyllä pyöristellä, mutta siitä ei pitäisi jättää asioita liian paljon pois.

T a n n e r: Valittaan on todettava, että kuluttajain asiaa ei tähän mennessä ole ajettu järjestöinä. On vain erinäisissä tilaisuuksissa tehty irrallisia päätöksiä, jotka eivät sanottavia merkitse. KK on laiminlyönyt velvollisuutensa, kun se ei ole vaahtinut oikeutta päästä vaikuttamaan kuluttajien toimeentuloon vaikuttaviin päätöksiin. Sitä vastoin ovat tuottajain järjestöt toimineet kovasti valvoakseen etujaan. Nyt pitäisi KKn ryhtyä toimimaan kuluttajain edustajana ei vain hyväksymällä lausumia, vaan jatkuvasti tarttumalla asioihin. Tällaista taustaa vastaan olisi koko hintakysymystä katseltava. Ehdotettu kirjelmä kääntyy ainoastaan viranomaisten puoleen. Se ei riitä, se olisi kohdistettava myös niihin, jotka hintoja ottavat, nim. tuottajiin, jotka monella tavalla vaikeuttavat elintarvikkeiden hankintaa. Niinpä tuottajat ovat nyt aiheuttaneet perunapulan, kun kansanhuoltoministeriö korotti tarpeettomasti perunain hintaa. Tuottajain mielestä perunain hinta on vielä-

kin liian alhainen, ja siinä toivossa, että hintaa vieläkin korotetaan, he pidättyvät myymästä. Yleensä on, toimittaessa hintain kohoamisen ehkäisemiseksi, kääntäviä kurki tuottajiin. Toisaalta on viranomaisia vaadittava valvomaan, että annettuja määräyksiä noudatetaan, sekä koventamaan määräysten rikkojille tuomittavia rangaistuksia.

Helsingin kaupungin toimeenpaneman raitiotiemaksumien korottamisen johdosta puhuja lausui, että Helsingin kaupungin viranomaiset on johdettu harhaan. Asia on uskottu liian paljon raitiotieyhtiön antamia lausuntoja ja vakuutteluja. Jos mielittää tehokkaasti toimia hintojen kohoamisen ehkäisemiseksi, on vältettävä nimenomaan tariffeilla määrättävien maksujen korottamista, koska aina vedotaan tariffien nousuun, kun hintoja pyritään korottamaan.

A u r a: Hintatason kohoamisesta kantavat rasakan vastuun valtio ja kunnat, jotka ovat luoneet pohjan laajalla alalla tapahtuviin hintain korotuksiin korottamalla tärkeiden raaka-aineiden ja voiman hintaa. Niitä ei voida sen vuoksi jättää sivuun toimittaessa hintatason ehkäisemiseksi. Mitä KKn toimintaan tulee, niin sillä on ollut vaikeuksia valvoa kuluttajain etuja, kun kansanhuoltoministeriössä on tärkeillä paikoilla pääasiassa määrättyjen etupirien edustajia, jotka toimivat tehokkaasti valvoakseen oman alansa etuja. Propagandaa tuottajia vastaan ei myöskään ole sanottavasti voitu hoitaa, kun viranomaiset ovat heidän tuotteilleen määränneet hinnat, joita heillä on luonnollisesti ollut lupa vaatia.

H e i k k i l ä J: Kansanhuoltoministeriö on määrännyt perunain hinnan liian alhaiseksi, siitä on syntynyt perunapula. Myöskin maidon hinta on liian alhainen. Kun tuottajat saavat salakaupassa paremman

71

hinnan kuin säännöstellyssä kaupassa, on luonnollista, että tavarat häviävät salakauppaan.

K n u u t i n e n: On paikallaan, että kirjelmä lähetetään valtioneuvostolle. Valitettavaa on, että hinnat jatkuvasti nousevat, mutta palkkataso pysyy ennallaan. Siitä johtuu, että eräiden kuntain on jo täytynyt ryhtyä avustamaan suuriperheisiä. Puhuja kannatti ehdotusta, että kirjelmää lopulliseen muotoon valmistelemaan valitaan johtokunnan lisäksi ainakin hallintoneuvoston puheenjohtaja.

K e t o: Tannerin ehdotus, että toimenpiteiden kärki on suunnattava tuottajiin, on paikallaan. Valtiovallan pakkotoimenpiteillä ei kovin paljon saada aikaan, ei edes poliisitoimenpiteillä. Rajahinnoilla on usein vaikutus ehkäistä tavarain tuloa markkinoille. Yleensä olisi pyrittävä saamaan tuottajain kanssa vapaaehtoisia sopimuksia tavarain toimittamisesta, koska säännöstely-määräysten noudattamista koskevaa riittävää tehokasta valvontaa ei voida saada aikaan. Helsingin kaupungin puolesta puhuja lausui vielä, että kaupunki on järjestänyt työläisilleen hyvät työolot. Nekin johtavat välittömästi hintain korottamiseen.

K ä r k k ä i n e n: Pientuottajat eivät nykyisin saa elinkeinostaan hyviä tuloja. Se johtuu viime kesänä saadusta huonosta rehusadosta. Kansanhuoltoministeriö pitkittää liian kauan karjan pakkoteurastusta, sillä ilmeistä on, että myöhemmin joudutaan rehun puutteen tähden teurastamaan liian paljon karjaa. Puhuja yhtyi ehdotukseen, että kirjelmän sanamuotoa tarkistetaan, jotta epätarkat sanonnat voidaan välttää.

P a l m: Kirjelmän sanamuotoa voidaan tarkistaa, mutta siitä ei pidä pudottaa pois siinä esitettyjä esimerkkejä.

Keskustelu julistettiin päättyneeksi.

72.

Keskustelun päätyttyä hallintoneuvosto päätti yksimielisesti, että valtioneuvostolle lähetetään kirjelmä hintain nousun johdosta, mutta että kirjelmäehdotuksen sanamuoto on tarkistettava. Tarkistamaan kirjelmän sanamuotoa yhdessä johtokunnan kanssa hallintoneuvosto päätti yksimielisesti valita hallintoneuvoston puheenjohtajan Väinö Tannerin ja hallintoneuvoston jäsenen Kalle Hyvärisen.

13. §.

Edustaja-
kokous-
asioita

Toimitusjohtaja A u r a lausui, että hallintoneuvosto kehotti edellisessä kokouksessaan johtokuntaa harkitsemaan, mitä alustuksia seuraavan edustajakokouksen ohjelmaan voitaisiin ottaa. Asiaa harkittaessa on yhtenä edustajakokouksen ohjelmaan sopivana asiana mainittu kysymys: "Osuuskauppaliikkeen vaikutus talouselämään poikkeuksellisissa oloissa". Puhuja ehdotti, että tästä asiasta valmistettaisiin esitys vuoden 1941 edustajakokoukselle.

S a l m i o ja H e i k k i l ä kannattivat tehtyä ehdotusta.

Hallintoneuvosto päätti yksimielisesti hyväksyä toimitusjohtaja Auran tekemän ehdotuksen.

V a k u u d e k s i:

Ossi Toivonen

Pöytäkirja tarkastettu ja hyväksytty.

Helsingissä 3 p:nä *maaliskuuta* 1941.

W. Toivonen

Seitsemän

Minio Auru

Sidottuna hallintoneuvoston päätöksiin 1940

KULUTUSOSUUSKUNTIEN KESKUSLIITON
Helsingissä kesäkuun 2. päivänä 1940
pidetyn 24:nneen EDUSTAJAKOKOUKSEN
pöytäkirja.

Kokous pidettiin Helsingissä,
Työväentalon juhlasalissa, alkaen
klo 10. Edustajakokouksen osan-
ottajiksi ilmoittautui 125 KKn
jäsenjärjestöjen äänioikeutettua
edustajaa ja 251 vara- ja lisä-
edustajaa sekä 5 kutsuvierasta.
Muiksi osanottajiksi ilmoittautui
251 keskusjärjestöjen ja osuus-
liikkeiden toimihenkilöä ja muuta
osuuskauppaväkeä sekä 7 sanoma-
lehtien edustajaa. Osanottajiksi
ilmoittautui siis kaikkiaan 639
henkilöä.

1. §.

Edustajakokouksen avasi KKn hallintoneuvoston Kokouksen
puheenjohtaja ministeri Väinö Tanner käsittellen avaua.
puheessaan kuluneen sotatalven vaikutuksia osuus-
kauppaliikkeeseen sekä suurvaltain sodan aiheut-
tamaa epänormaalista tilannetta lausuen samalla
muistosoja vuoden kuluessa osuuskauppaliikkeen
riveistä poistuneiden muistoksi.

2. §.

Hallintoneuvoston puheenjohtaja T a n n e r
ilmoitti, että kokouksesta oli ilmoitettu Kulut-
tajain Lehdessä ¹⁵24. huhtikuuta ja 1. ja 8. touko-
kuuta sekä ¹⁵Konsumentbladetissa 30. huhtikuuta ja
15. toukokuuta 1940. Kokouskutsu oli kokonaisuus-
dessaan näin kuuluya:

Kokouksen laii-
lisuuden vahvi-
taminen.

"Kulutusosuuskuntien Keskusliiton (KK) r.y. 24. edustajakokous pidetään Helsingissä Työväentalon juhlasalissa kesäkuun 2. päivänä 1940, alkaen klo 10.

Kokouksessa käsitellään seuraavat asiat:

1. Edustajakokouksen avaa hallintoneuvoston puheenjohtaja ministeri Väinö Tanner.
2. Vahvistetaan edustajakokouksen laillisuus.
3. Vahvistetaan edustajavaltuudet.
4. Edustajakokouksen puheenjohtajain ja virkailijain vaali.
5. Johtokunnan vuosi- ja tilikertomus. Esittää toimintajohtaja Jalo Aura.
6. Tilinpäätöksen vahvistaminen ja vastuuvapauden myöntäminen.
7. Ylijäämän käyttäminen.
8. Vuosimaksu vuodeksi 1941.
9. Hallintoneuvoston puheenjohtajan ja jäsenten sekä tilintarkastajain palkkiot.
10. Hallintoneuvoston jäsenten vaali.
11. Tilintarkastajain vaali.
12. Seuraavan edustajakokouksen paikka.

Valtakirjaksi, joka oikeuttaa KKn jäsenliikkeiden edustajat käyttämään puhe- ja äänivaltaa edustajakokouksessa, on annettava ote sen kokouksen pöytäkirjasta, jossa edustajat on valittu. Jäsenosuuskunta on oikeutettu olemaan edustajakokouksessa edustettuna seuraavasti:

Jokaisella jäsenosuuskaupalla on jäsenmääränsä 5.000-lukuun saakka yksi ääni kultakin jäsenmäärän alkavalta 200-luvulta.

Jos jäsenmäärä on 5.000-10.000:een, on jäsenosuuskunnalla tältä jäsenmäärän osalta edellisessä kohdassa edellytetyn äänimäärän lisäksi yksi ääni kultakin jäsenmäärän alkavalta 500-luvulta.

Jos jäsenmäärä on yli 10.000:n, on jäsenosuuskunnalla tästä luvusta alkaen lisäksi yksi ääni kultakin jäsen-

määrän alkavalta 1.000-luvulta.

Jäsenmääräksi otetaan se luku, josta on sääntöjen määräämässä järjestyksessä vuosimaksu maksettu.

Jäseninä olevilla keskusjärjestöillä on kullakin yksi ääni.

Edustusääniä käyttää yksi edustaja, ja valtakirjasta tulee käydä selville osuuskunnan edustusäänten määrä sekä, jos useampia edustajia on valittu, kuka edustajista on valtuutettu edustusääniä käyttämään.

Edustajavaltakirjat on sääntöjen mukaan vähintään kaksi viikkoa ennen edustajakokousta lähetettävä hallintoneuvoston tarkastettaviksi. Ne on näin ollen lähetettävä ennen toukokuun 18. päivää KKn toimistoon, Helsinki, Kirkkokatu 14.

Edustajia edustajakokoukseen lähetettäessä on erikseen huomioonotettava, että ainoastaan niillä edustajilla, jotka valtakirjoissa mainitaan, on edustajakokouksessa puheoikeus.

Helsingissä 21. huhtikuuta 1940.

Väinö Tanner Onni Toivonen

Kiertokirje, joka sisälsi edustajakokouskutsun, lähetettiin KKn jäsenosuuskunnille 19. huhtikuuta.

Edustajakokoukselle jätettävät KKn hallintoneuvoston esitykset lähetettiin KKn jäsenosuuskunnille 25. huhtikuuta. KKn johtokunnan vuosikertomus vuodelta 1939 lähetettiin jäsenosuuskunnille 3. toukokuuta.

Edustajakokous totesi, että kokous oli kutsuttu koolle KKn sääntöjen 28. §n 2. kohdan ja 29. §n 1. kohdan mukaisesti ja oli täten laillisesti kokoonkutsuttu ja päätösvaltainen.

3. §.

KKn hallintoneuvoston sihteeri Onni T o i -

Edustajavaltakirjein tarkastus.

v o n e n ilmoitti, että hallintoneuvosto oli antanut edustajakokoukselle edustajavaltakirjain tarkastuksesta seuraavan lausunnon:

"KKn 24:nnelle edustajakokoukselle.

KKn sääntöjen 26. §:n edellyttämää tarkoitusta varten on 124 KKn jäsenenä olevaa paikallista osuusliikettä ja 4 keskusjärjestöä lähettänyt edustajavaltakirjansa tarkastettaviksi. Tarkastuksessa on havaittu, että kaikki valtakirjat ovat asianmukaisessa kunnossa. Valtakirjoissa mainitut henkilöt on lueteltu KKn edustajakokouksen osanottajaluettelossa. paitsi Viipurin Rautatieläisten Osuusruokalan 11. edustajaa E. Kuukkaa, jonka valtakirja on saapunut osanottajaluettelon painatuksen jälkeen ja jolla on edustajakokouksessa 2 ääntä.

Äänioikeutettuja edustajia on 128 sekä vara- ja lisäedustajia 355.

Äänioikeutettujen edustajien yhteinen äänimäärä on 1 292 ääntä.

Hallintoneuvosto ehdottaa edustajakokoukselle, että edellä mainittujen edustajain edustajavaltuudet hyväksytäisiin.

Helsingissä 1. kesäkuuta 1940.

Väinö Tanner

Onni Toivonen"

Edustajakokous päätti yksimielisesti, että edustajakokouksen osanottajaluettelossa mainittujen edustajain edustajavaltuudet hyväksytään.

4. §.

Kokouksen puheenjohtajain ja toimittajain vaali.

Hallintoneuvoston ehdotuksen mukaisesti edustajakokous päätti valita kokouksen puheenjohtajiksi

ministeri Väinö Tannerin	Helsingistä
toimitusjohtaja Otto Karhin	Oulusta
johtaja K.E.Karhun	Lohjalta.

Hallintoneuvoston ehdotuksen mukaisesti valittiin sihteereiksi KKn toimihenkilöt: Antero Rinne, Jussi Raitio ja Lyyli Takki.

Pikakirjoittajiksi kutsuttiin KKn toimihenkilöt
Aino Keto ja S.S.Kortelainen.

Hallintoneuvoston ehdotuksen mukaisesti valittiin Hänten laskijoiksi: Ernst Helle Kymnlaakson Osuusliikkeestä, August Valta Osuusliike Elannosta, Isak Kärki Osuusliike Omasta ja A. Lundén Osuusliike Tarmolasta.

Hallintoneuvoston ehdotuksen mukaisesti valittiin pöytäkirjan tarkastajiksi: Anton Vento Raahen Osuuskaupasta ja J.O. Rauhala Viipurin Osuusliikkeestä.

Kansliatoimikuntaan, johon itseohjeutettuna jäsenenä ja toimikunnan kokoonkutsujana kuuluu KKn sihteeri Onni Toivonen, valittiin hallintoneuvoston ehdotuksen mukaisesti A. Vuolle Osuusliike Voimasta, E. Korvenpää Pajusaaren Osuuskaupasta, Väinö Kilpi Osuusliike Tammesta ja Ilmari Roos Lahden Osuuskaupasta.

5. §.

Edustajakokous päätti yksimielisesti hyväksyä esitysviuhossa julkaistun edustajakokouksen esityslistan.

Edustajakokouksen ohjelma ja työskentelyajat.

Hallintoneuvoston ehdotuksen mukaisesti edustajakokous päätti noudattaa seuraavaa työskentelyaikaa:

kokousta kello	10-12
samiaisloma "	12-13.30
kokousta "	13.30 - kunnes esityslistalla olevat asiat on loppuunkäsitelty.

6. §.

KKn vuoden 1938 vuosikertomuksen esitteli toimitusjohtaja A u r a .

Vuoden 1938 vuosikertomus.

Edustajakokous päätti yksimielisesti hyväksyä vuosikertomuksen.

KKn vuoden 1939
tilinpäätös ja
ylijäämän käyt-
täminen.

Edustajakokous päätti yksimielisesti hyväksyä tilinlaskituksen. Samaten edustajakokous päätti yksimielisesti ja keskustelutta tilintarkastajain ja hallintoneuvoston lausunnon perusteella vahvistaa KKn ja KKn Osekeyhtiön vuoden 1939 tilinpäätöksen sekä myöntää asianomaisille tilivelvollisille tili- ja vastuuvapauden.

Hallintoneuvoston ehdotus KKn ylijäämän käyttämisestä oli seuraava:

Ylijäämästä, joka on	1.659.585:64 mk
menee sääntöjen 12 §:n mukaan vararahaan puolet eli	829.792:82 "
Jäännös	829.792:82 "

on edustajakokouksen käytettävissä.

Johtokunta ehdottaa, että myöskin tämä jäännös mk 829.792:82 siirrettäisiin vararahastoon. Hallintoneuvosto ja tilintarkastajat yhtyvät johtokunnan ehdotukseen.

Edustajakokous hyväksyi yksimielisesti hallintoneuvoston ehdotuksen KKn ylijäämän käyttämisestä.

8. §.

KKn vuosimaksu
vuodeksi 1941.

Hallintoneuvosto ehdotti edustajakokouksen päätettäväksi:

1. että paikallisten jäsenosuusliikkeiden vuosimaksu v. 1941 on 3 markkaa jäsentä kohden;
2. että OTKn vuosimaksu v. 1941 on 3 markkaa joista sen jäsenosuusliikkeen jäsentä kohden;
3. että Henki- ja Palo-Kansan yhteinen vuosimaksu v. 1941 on 10:s osa siitä määrästä, jonka paikalliset KKn jäsenosuusliikkeet yhteensä vuosimaksuina maksavat; sekä
4. että HAKAn vuosimaksu v. 1941 on 500 markkaa.

Edustajakokous hyväksyi yksimielisesti hallintoneuvoston ehdotuksen vuosimaksuiksi v. 1941.

9. §.

Johtokunnan ehdotuksen mukaisesti edustajakokous päätti, että hallintoneuvoston jäsenten pöytärahat ja puheenjohtajain erikoispalkkiot pysytetään entisellään eli hallintoneuvoston jäsenten päiväraha matka- ja kokouspäiviltä 125 markkaa sekä matkakulut II luokassa ja hallintoneuvoston puheenjohtajan erikoispalkkio 4 000 markkaa.

puheenjohtajan
Hallintoneuvoston jäsenten ja tilintarkastajain palkkiot

Hallintoneuvoston ehdotuksen mukaisesti edustajakokous päätti, että tilintarkastajain palkkiot pysytetään ennallaan, eli palkkiota 500 markkaa sekä päivärahaa matka- ja kokouspäiviltä 300 markkaa. Matkakulut korvataan II luokan hintojen mukaan.

10. §.

Hallintoneuvostosta olivat v. 1940 edustajakouksessa erovuorossa kansanedustaja Väinö Sinisalo, valittu Uudenmaan Osuuskauppaliitosta, leipuri A. Kylmänen, valittu Pohjolan Osuuskauppaliitosta, kauppalanjohtaja Ahti Kärkkäinen, valittu Keski-Suomen Osuuskauppaliitosta, puuseppä M. Pukkila, valittu Savon Osuuskauppaliitosta ja junailija A. Marttila, valittu Karjalan Osuuskauppaliitosta. Tämän lisäksi edustajakokouksen oli valittava hallintoneuvostoon jäsen kuolleen toimittaja V. Paavilaisen tilalle. Valittavien jäsenten toimiaika kestää 3 vuotta, paitsi V. Paavilaisen tilalle valittavan, jonka toimiaika kestää 2 vuotta. Hallintoneuvoston jäseneksi osuuskauppaliittojen toimikunnat olivat ehdottaneet Uudenmaan Osuuskauppaliiton toimikunta kansanedustaja Väinö Sinisalon, Pohjolan Osuuskauppaliiton toimikunta rouva Greta Hiltusen,

Hallintoneuvoston jäsenen vaali.

Keski-Suomen Osuuskauppaliiton toimikunta kauppalanjohtaja Ahti Kärkkäisen;
Savon Osuuskauppaliiton toimikunta puuseppä M. Pukkilan;
Kärjalan Osuuskauppaliiton toimikunta sahatyömies Juho Knuutisen; sekä
Kymnlaakson Osuuskauppaliiton toimikunta kirjaltaja Eino Kantasen.

Edustajakokous hyväksyi yksimielisesti osuuskauppaliittojen ehdotuksen siten muutettuna, että Greta Hiltusen sijasta valittiin rautatieläinen Reino Kiiskinen.

11. §.

Tilintarkastajain vaali.

Edustajakokous päätti valita 3 tilintarkastajaa ja kolme varatilintarkastajaa. Tilintarkastajien edustajakokous valitsi yksimielisesti samat kuin edellisellä vuonna, nim:

varsinaisiksi:	J.O.Rauhala	Viipurista,
	Akseli Salonen	Hyvinkäältä ja
	S.T.Lehmuksen	Helsingistä
sekä varatilintarkastajiksi:	Ville Hannan	Mikkelistä,
	A.Sjöholm	Porista ja
	A.Harjulan	Vaasasta.

12. §.

Seuraavan edustajakokouksen paikka.

Edustajakokous päätti yksimielisesti, että seuraava edustajakokous pidetään Tampereella.

13. §.

Puheenjohtaja K a r h i lausui kokouksen lopettajaisaanat. Kokous päättyi klo 13.50.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Edustajakokouksen puheenjohtajat:

Kivi Tamm

A. H. Laitinen

S. E. Laitinen

Edustajakokouksen sihteerit:

A. Laitinen

J. Laitinen

Pöytäkirja tarkastettu ja havaittu oi-

keaksi.

Helsingissä lokakuun 31 päivänä 1940.

J. Laitinen

J. E. Laitinen